

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ**

**Έμφυλη βία:
Πόσο συμβάλλει στην αποτελεσματική
προστασία των θυμάτων έμφυλης βίας
η λειτουργία ξενώνων φιλοξενίας;**

ΣΥΝΟΨΗ

Ο παρών έλεγχος διεξήχθη κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής. Στόχος του ήταν να εξακριβωθεί κατά πόσον προστατεύονται αποτελεσματικά οι γυναίκες - θύματα έμφυλης βίας από ξενώνες φιλοξενίας.

Οι Ξενώνες αυτοί εντάσσονται στο, προβλεπόμενο και από τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Σύμβαση Κωνσταντινούπολης), δίκτυο προστασίας της Γενικής Γραμματείας Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων.

Ο έλεγχος διενεργήθηκε από επτά Υπηρεσίες Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου σε όλη την επικράτεια, κατά το χρονικό διάστημα από 1.7.2021 έως 30.9.2021.

Τα πορίσματα του διεξαχθέντος ελέγχου είναι τα ακόλουθα:

1. Ο αριθμός των αιτημάτων φιλοξενίας στους Ξενώνες δεν είναι ανάλογος με τη γενικότερη έξαρση του φαινομένου της έμφυλης βίας κατά την τελευταία δεκαετία.
2. Ειδικότερα κατά τις περιόδους του εγκλεισμού λόγω της υγειονομικής κρίσης ο αριθμός των αιτημάτων φιλοξενίας στους Ξενώνες δεν ήταν ανάλογος του αυξημένου αριθμού των περιπτώσεων της έμφυλης βίας.
3. Η κτιριακή και υλικοτεχνική υποδομή της πλειονότητας των Ξενώνων δεν πληροί τις απαιτήσεις υγιεινής και ασφάλειας.
4. Διαπιστώθηκαν ελλείψεις στις υπηρεσίες που παρέχονται στα θύματα έμφυλης βίας.
5. Διαπιστώθηκαν επίσης σημαντικές ελλείψεις στη στελέχωση των Ξενώνων και κενά στην κατάλληλη εποπτεία και επιμόρφωση του προσωπικού τους.
6. Οι υπηρεσίες των Ξενώνων δεν αξιολογούνται επαρκώς ώστε να ανασχεδιάζονται σύμφωνα με τις εκάστοτε ανάγκες και να βελτιώνονται. Οι στόχοι που τίθενται για την αξιολόγηση του έργου των Ξενώνων έχουν μόνο ποσοτικό και όχι ποιοτικό χαρακτήρα.
7. Η διεύρυνση του πληθυσμού που εξυπηρετείται από τους Ξενώνες ώστε να συμπεριλάβει τα θύματα πολλαπλών διακρίσεων δημιούργησε πρόσθετες ανάγκες.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η ισότητα των δύο φύλων κατοχυρώνεται τόσο στο Σύνταγμα (βλ. άρθρα 4 παρ. 2 και 116 παρ. 2) όσο και στο ενωσιακό δίκαιο (βλ. άρθρο 141 ΣΕΚ και ήδη 157 ΣυνθΛΕΕ), αλλά και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (βλ. άρθρο 14).

2. Ιδιαίτερη σημασία έχει η κυρωθείσα με το άρθρο 1 του ν. 4531/2018 (Α' 62) Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας, που υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, στις 7 Απριλίου 2011 και υπογράφηκε στις 11 Μαΐου 2011 κατά την 121^η συνεδρίαση του Συμβουλίου, στην Κωνσταντινούπολη, με βασικό στόχο την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών και την προστασία τους ενάντια σε κάθε μορφής βίας¹, συμπεριλαμβανομένης και της ενδοοικογενειακής² (βλ. άρθρο 1 παρ. 1 της Σύμβασης).

3. Οι δράσεις που επιβάλλει η Σύμβαση για τον σκοπό αυτό διακρίνονται σε δράσεις πρόληψης (π.χ. εκστρατείες ή προγράμματα για την αύξηση της ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης, παρεμβάσεις στην εκπαίδευση - βλ. άρθρα 12 έως 17 της Σύμβασης) και δράσεις προστασίας και υποστήριξης, που περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, νομοθετικά ή άλλα μέτρα αναγκαία α) προκειμένου να διασφαλισθεί ότι τα θύματα έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες που διευκολύνουν την αποκατάσταση των συνεπειών της βίας³ (βλ. άρθρο 20 της Σύμβασης), β) για τη δημιουργία κατάλληλων, εύκολα προσβάσιμων καταφυγίων σε επαρκείς αριθμούς για να παρέχουν ασφαλή στέγαση και να προσεγγίσουν ενεργά τα θύματα, ειδικότερα τις γυναίκες και τα παιδιά τους (βλ. άρθρο 23 αυτής) και γ) για την 24ωρη λειτουργία τηλεφωνικών γραμμών παροχής βοήθειας (βλ. άρθρο 24 της Σύμβασης).

4. Οι πολιτικές της Σύμβασης υλοποιούνται με τον ν. 4604/2019 (Α' 50), με τον οποίο προβλέφθηκε ότι η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (ΓΓΙΦ)⁴ είναι αρμόδια, μεταξύ άλλων, για την υλοποίηση και τον συντονισμό των πολιτικών και μέτρων πρόληψης και καταπολέμησης κάθε μορφής βίας που καλύπτεται από τη Σύμβαση (βλ. άρθρα 7 και 10 αυτής) και περαιτέρω ότι συντάσσει, έπειτα από

¹Κατά την έννοια της Σύμβασης, η «βία κατά των γυναικών» περιλαμβάνει όλες τις πράξεις βίας βασιζόμενης στο φύλο, οι οποίες έχουν ή ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική ή οικονομική βλάβη ή πόνο για τις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων των απειλών τέλεσης τέτοιων πράξεων και του εξαναγκασμού ή της αυθαίρετης αποστέρησης της ελευθερίας, είτε αυτή συμβαίνει στον δημόσιο είτε στον ιδιωτικό βίο (βλ. άρθρο 3 περ. α' και β' της Σύμβασης).

²Κατά την έννοια της Σύμβασης, η «ενδοοικογενειακή βία» περιλαμβάνει όλες τις πράξεις σωματικής, σεξουαλικής, ψυχολογικής ή οικονομικής βίας, οι οποίες συμβαίνουν εντός της οικογένειας ή οικογενειακής μονάδας ή μεταξύ πρώην ή νυν συζύγων ή συντρόφων, είτε ο δράστης διαμένει ή διέμεινε στην ίδια κατοικία με το θύμα είτε όχι (βλ. άρθρο 3 περ. α' και β' της Σύμβασης). Σημειώνεται ότι στο εθνικό δίκαιο, η ενδοοικογενειακή βία είχε αρχικά αντιμετωπισθεί με τον ν. 3500/2006 (Α' 232). Σύμφωνα με την 1^η, από Νοέμβριο 2020, ετήσια έκθεση για τη βία κατά των γυναικών της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας, το 84% των καταγεγραμμένων από τα Συμβουλευτικά Κέντρα Γυναικών περιστατικών βίας κατά το χρονικό διάστημα από 1.11.2019 έως 31.10.2020 αφορούσε σε ενδοοικογενειακή βία.

³νομικές συμβουλές, ψυχολογική στήριξη, οικονομική βοήθεια, στέγαση, εκπαίδευση, κατάρτιση και συνδρομή στην εξεύρεση εργασίας

⁴Συστάθηκε με το άρθρο 27 του ν. 1558/1985 (Α' 137) και υπαγόταν στο Υπουργείο Εσωτερικών.

διαβούλευση, και εφαρμόζει το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων («ΕΣΔΙΦ») (βλ. άρθρο 4 παρ. 2 του νόμου). Τον φορέα αυτό πρόσφατα διαδέχθηκε η Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων –ΓΓΟΠΠΦ- και ήδη Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων –ΓΓΔΟΠΠΦ⁵. Στο πλαίσιο αυτό θεσμοθετείται, στα άρθρα 25 επ. του νόμου, ένα δίκτυο προστασίας των γυναικών από την έμφυλη βία, που συνίσταται (i) σε Συμβουλευτικά Κέντρα Γυναικών, με αρμοδιότητες την παροχή υπηρεσιών σε γυναίκες⁶ (βλ. άρθρο 25), (ii) σε Μονάδες Επικοινωνιακών Μέσων εικοσιτετράωρης πανελλαδικής υποστήριξης – τηλεφωνική γραμμή SOS 15900 (βλ. άρθρο 27) και, τέλος, (iii) στους Ξενώνες φιλοξενίας γυναικών – θυμάτων έμφυλης βίας (βλ. άρθρο 26) εντασσόμενους, μεταξύ άλλων φορέων, σε Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού⁷.

5. Σημειώνεται ότι οι ανωτέρω Ξενώνες λειτουργούσαν ήδη από το έτος 2011, προβλέπονταν και στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2016-2020 (κεφάλαιο «Έμφυλη Βία», Στόχος 2), που εκπονήθηκε από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, χρηματοδοτούνται, κατά το μεγαλύτερο τμήμα των δαπανών τους, από Επιχειρησιακά Προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τελούν υπό την εποπτεία της Γενικής Γραμματείας Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων και την επιστημονική εποπτεία του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας⁸. Αντίστοιχοι ξενώνες λειτουργούν και υπό την αιγίδα του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) και μη κυβερνητικών οργανώσεων.

6. Ο παρών έλεγχος επιδόσεων εντάσσεται στο Ετήσιο Πρόγραμμα Ελέγχων έτους 2021 του Ελεγκτικού Συνεδρίου και διεξήχθη κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής. Επικεντρώνεται στην αποτελεσματικότητα των εν λόγω δομών της Γενικής Γραμματείας Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων, διότι αυτές αποτελούν την αιχμή του δόρατος στην αντιμετώπιση της έμφυλης βίας σε στιγμές κρίσης, αφού με την έγκαιρη και αποτελεσματική παρέμβασή τους μπορούν όχι απλώς να βελτιωθούν οι συνθήκες διαβίωσης των ωφελούμενων γυναικών, αλλά ακόμη και να σωθούν ανθρώπινες ζωές που βρίσκονται σε άμεσο κίνδυνο, περιορίζοντας τον βαρύ και άδικο φόρο αίματος των γυναικοκτονιών.

7. Με αυτόν τον σκοπό, εξετάστηκαν οι Ξενώνες που λειτουργούν στους Δήμους Αθηναίων, Πειραιώς, Θεσσαλονίκης, Λαρισαίων, Πατρέων, Ηρακλείου και Μυτιλήνης, ως αντιπροσωπευτικό δείγμα για το σύνολο της Επικράτειας, με ερωτηματολόγια προς τους ίδιους αλλά και τους Δήμους που τους φιλοξενούν, επιτόπιες επισκέψεις, συνεντεύξεις στελεχών των Ξενώνων και των Δήμων αναφοράς, καθώς και εξέταση των σχετικών αρχείων που τηρούνται τόσο από

⁵Υπάγεται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (βλ. άρθρα 4 παρ. 2 του π.δ/τος 81/2019, Α΄ 119/8.7.2019 και 2 του π.δ/τος 3/2021, Α΄ 3/6.1.2021).

⁶ενημέρωση και εξειδικευμένη πληροφόρηση σε θέματα ισότητας των φύλων, ψυχοκοινωνική στήριξη, συμβουλευτική, πληροφόρηση για τα δικαιώματα των γυναικών - θυμάτων βίας και των γυναικών που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις, παραπομπή ή συνοδεία των θυμάτων σε ξενώνες φιλοξενίας, σε δικαστικές και σε δημόσιες αρχές, νομικές υπηρεσίες, σε συνεργασία με δικηγορικούς συλλόγους, εργασιακή συμβουλευτική

⁷ Υπαγόμενους στη διεύθυνση αυτών που ασκεί αρμοδιότητες κοινωνικής προστασίας ή κοινωνικής υπηρεσίας.

⁸ «Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας», νπιδ υπό την εποπτεία της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας.

τους ίδιους τους Ξενώνες και τους οικείους Δήμους, όσο και από την αρμόδια Γενική Γραμματεία και το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας, φορείς στους οποίους επίσης απεστάλη σχετικό ερωτηματολόγιο.

8. Ως ελεγχόμενο χρονικό διάστημα ορίσθηκε η τριετία 2018-2020, έτσι ώστε να είναι ευχερής η άντληση συμπερασμάτων σχετικά με την επιρροή της πανδημίας στη διαχείριση των περιστατικών έμφυλης βίας από τους Ξενώνες.

9. Στο πλαίσιο του ελέγχου αυτού ερευνήθηκαν τα εξής: (α) κατά πόσον έχουν πρόσβαση στους Ξενώνες όσες γυναίκες το έχουν ανάγκη, (β) κατά πόσον η πρόσβαση των γυναικών στους Ξενώνες και οι παρεχόμενες από αυτούς υπηρεσίες επηρεάστηκαν από την πρόσφατη υγειονομική κρίση, (γ) κατά πόσον η κτιριακή και υλικοτεχνική υποδομή των Ξενώνων είναι επαρκείς και κατάλληλες για την εκπλήρωση της αποστολής τους, (δ) κατά πόσον οι παρεχόμενες από αυτούς υπηρεσίες επιλύουν οριστικά και ολιστικά το πρόβλημα της έμφυλης βίας, (δ) κατά πόσον το προσωπικό των Ξενώνων επαρκεί για την εκπλήρωση της αποστολής τους, (ε) κατά πόσον αξιολογούνται οι επιδόσεις των Ξενώνων ώστε να ανασχεδιάζονται οι παρεχόμενες υπηρεσίες σύμφωνα με τις εκάστοτε ανάγκες και να βελτιώνονται και, τέλος, (στ) ποιες αλλαγές επέφερε στους Ξενώνες η διεύρυνση των κατηγοριών των ωφελούμενων προσώπων που προβλέφθηκε ρητά με τον ν. 4604/2019, ώστε να συμπεριλάβουν, εκτός από τα θύματα έμφυλης βίας, και τα θύματα πολλαπλών διακρίσεων. Ο έλεγχος κατέληξε στη σύνταξη επτά εκθέσεων, στις διαπιστώσεις και τα ευρήματα των οποίων στηρίζεται η παρούσα έκθεση.

ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

I

Ο αριθμός των αιτημάτων φιλοξενίας στους Ξενώνες δεν είναι ανάλογος με τη γενικότερη έξαρση του φαινομένου της έμφυλης βίας κατά την τελευταία δεκαετία.

10. Ο έλεγχος έδειξε ότι στην πράξη ακολουθείται η διαδικασία εισαγωγής που προβλέπεται στον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας των Ξενώνων, με μικρές εξαιρέσεις, στις οποίες παρακάμπτονται τα προβλεπόμενα σε αυτόν, προκειμένου να εξυπηρετηθούν επείγουσες περιπτώσεις.⁹ Η φιλοξενία σε αυτούς μπορεί να διακοπεί άμεσα λόγω απρεπούς ή βίαιης συμπεριφοράς των ωφελουμένων κατά την απόλυτη κρίση και διακριτική ευχέρεια της Διοίκησης του Ξενώνα ή λόγω πλημμελούς τήρησης εκ μέρους τους των όρων φιλοξενίας, κατόπιν αιτιολογημένης απόφασης του αρμοδίου οργάνου.¹⁰

Η διαδικασία πρόσβασης στους Ξενώνες ρυθμίζεται στον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας¹¹ που εφαρμόζεται από τις εν λόγω δομές¹². Ειδικότερα, προβλέπεται ότι σε αυτούς έχουν πρόσβαση γυναίκες - θύματα έμφυλης βίας και/ή πολλαπλών διακρίσεων μαζί με τα ανήλικα τέκνα τους (ήτοι κορίτσια έως 18 ετών και αγόρια έως 12 ετών¹³), αφού υποβληθούν σε εξετάσεις από παθολόγο, δερματολόγο και ψυχίατρο, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι δεν πάσχουν από αερομεταφερόμενο ή μεταδοτικό δερματικό νόσημα ή από ψυχιατρική διαταραχή που δεν επιτρέπει τη συμβίωση στις συνθήκες του Ξενώνα. Σε αντίστοιχη παιδιατρική εκτίμηση υποβάλλονται, για τον ίδιο λόγο, και τα τέκνα τους. Οι υποψήφιες εξυπηρετούμενες συμπληρώνουν έντυπη δήλωση/αίτηση

⁹ Ενδεικτικά αναφέρεται η περίπτωση φιλοξενίας μητέρας με αγόρι άνω των 12 ετών στον Ξενώνα του Δήμου Θεσσαλονίκης, η έκτακτη εισαγωγή, κατόπιν διαμεσολάβησης εισαγγελέα και αστυνομίας, χωρίς εξετάσεις δύο γυναικών στον Ξενώνα Μυτιλήνης, ο οποίος δεν διαθέτει χώρο επείγουσας φιλοξενίας, με αποτέλεσμα να τεθεί σε κίνδυνο η ασφάλεια των λοιπών φιλοξενουμένων, αφού προέκυψε ότι επρόκειτο για ψυχιατρικό περιστατικό και χρήστη ουσιών, αντίστοιχα.

¹⁰ Ο Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας προβλέπει επίσης ότι το αρμόδιο όργανο, που ορίζει ο φορέας υλοποίησης του υποέργου λειτουργίας του Ξενώνα, δύναται να διακόψει την παραμονή της εξυπηρετούμενης, με αιτιολογημένη απόφασή του και για λόγους που αφορούν στην πλημμελή τήρηση εκ μέρους της εξυπηρετούμενης των όρων φιλοξενίας.

¹¹ Α.Π.: 21919/22.5.2018 απόφαση της Γενικής Γραμματέως Ισότητας των Φύλων

¹² Σημειώνεται ότι η δυνατότητα των οικείων Δημοτικών Συμβουλίων να εγκρίνουν Κανονισμό Λειτουργίας σύμφωνα με το άρθρο 29 παρ. 2 του ν. 4604/2019, δεν έχει αξιοποιηθεί και σε όλους τους ελεγχόμενους Ξενώνες εφαρμόζεται ο ως άνω Πρότυπος Κανονισμός.

¹³ Σημειώνεται ότι για τις περιπτώσεις γυναικών με αγόρια άνω των 12 ετών έχει υπογραφεί προγραμματική σύμβαση μεταξύ της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας και της μη κερδοσκοπικής οργάνωσης «Χαμόγελο του Παιδιού», βάσει της οποίας οι οικογένειες αυτές φιλοξενούνται σε διαμερίσματα που τους παρέχει η τελευταία.

οικειοθελούς προσέλευσης για φιλοξενία στον Ξενώνα, για την αποδοχή της οποίας συνεκτιμώνται τα προσκομισθέντα παραπεμπτικά έγγραφα και πραγματοποιείται ατομική συνέντευξη από την/τον κοινωνική λειτουργό ή την/τον ψυχολόγο του Ξενώνα. Περαιτέρω, ενημερώνονται για τους κανόνες λειτουργίας του Ξενώνα προφορικά αλλά και από έντυπα μεταφρασμένα σε γλώσσα που κατανοούν και υπογράφουν τη σχετική φόρμα αποδοχής των εν λόγω κανόνων, που αφορούν στην ομαλή διαβίωση των εξυπηρετούμενων γυναικών εντός της δομής και δεσμεύουν τόσο τον Ξενώνα και το προσωπικό του για την παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών και τη διασφάλιση συγκεκριμένων δικαιωμάτων, όσο και τις ίδιες τις γυναίκες για τις υποχρεώσεις που συνεπάγονται εκ της φιλοξενίας τους και για την τήρηση των κανόνων λειτουργίας της δομής. Επιπλέον, υπογράφουν έντυπο συγκατάθεσης για τη διάθεση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για στατιστικούς και ερευνητικούς σκοπούς από την αρμόδια Γενική Γραμματεία. Οι γυναίκες αυτές δεν απευθύνονται απευθείας στον Ξενώνα (η διεύθυνση και το τηλέφωνο του οποίου παραμένουν, εξάλλου, άγνωστα στο ευρύ κοινό, για λόγους ασφαλείας των ωφελουμένων), αλλά παραπέμπονται σε αυτόν είτε από Συμβουλευτικά Κέντρα, είτε από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.), είτε από τις Κοινωνικές Υπηρεσίες του οικείου Δήμου, είτε, τέλος, σε επείγουσες περιπτώσεις, από την γραμμή 24ωρης λειτουργίας (15900), με την έγκριση της ως άνω Γενικής Γραμματείας. Ο Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας των Ξενώνων προβλέπει τη διαδικασία επείγουσας φιλοξενίας των γυναικών εκείνων οι οποίες διατρέχουν τόσο άμεσο και σοβαρό κίνδυνο στο περιβάλλον τους που δεν είναι δυνατή η τήρηση των ανωτέρω προϋποθέσεων εισαγωγής, σε ξεχωριστό χώρο, που όμως δεν είναι διαθέσιμος σε όλους τους Ξενώνες¹⁴.

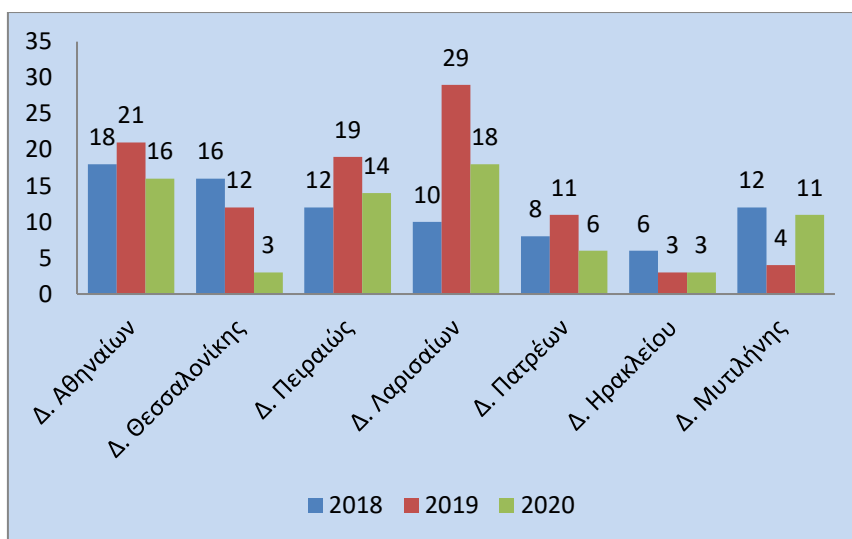
11. Ο έλεγχος έδειξε ότι στην πράξη η χωρητικότητα των δομών στο σύνολό τους δεν εξαντλείται, αφού συνήθως λειτουργούν στο ήμισυ της αυτής¹⁵ και σε ορισμένες περιπτώσεις ο αριθμός των ωφελουμένων είναι ιδιαίτερα μικρός (χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Ξενώνα του Δήμου Ηρακλείου, στον οποίο έγιναν μόλις τρεις εισαγωγές το έτος 2019 και άλλες τόσες το έτος 2020) και υπολείπεται σημαντικά αυτού που έχει τεθεί ως στόχος στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος που χρηματοδοτεί κάθε Ξενώνα¹⁶. Στο γράφημα που ακολουθεί

¹⁴π.χ. ελλείπει στους Ξενώνες που λειτουργούν στους Δήμους Πειραιώς, Θεσσαλονίκης και Μυτιλήνης

¹⁵ Ανά πάσα στιγμή καταλαμβάνεται περί το 45 – 50% των συνολικά 420 θέσεων των Ξενώνων του δικτύου της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας.

¹⁶ Ενδεικτικά αναφέρεται ότι κατά το χρονικό διάστημα από τον Δεκέμβριο του 2015 έως τον Δεκέμβριο του 2020 φιλοξενήθηκαν στον Ξενώνα του Δήμου Θεσσαλονίκης 117 άτομα, ενώ έχει τεθεί στόχος για φιλοξενία 250 ατόμων έως το 2023, στον Ξενώνα του Δήμου Ηρακλείου έχουν φιλοξενηθεί από την ίδρυσή του συνολικά 70 άτομα (γυναίκες και παιδιά), αριθμός που υπολείπεται κατά πολύ του τεθέντος στόχου των 125 ατόμων, στον δε Ξενώνα του Δήμου

παρουσιάζονται οι εισαγωγές γυναικών στους ελεγχόμενους Ξενώνες κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2018 έως 31.12.2020, όπως προκύπτουν από τα στοιχεία της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (για τον συνολικό αριθμό των φιλοξενούμενων σε καθέναν από τους ελεγχόμενους Ξενώνες, συμπεριλαμβανομένων γυναικών και παιδιών καθώς και παλαιών και νέων εισαγωγών, κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, βλ. Γράφημα 4, σελ. 25):

Γράφημα 1: Οι εισαγωγές γυναικών στους ελεγχόμενους Ξενώνες κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2018 έως 31.12.2020, όπως προκύπτουν από τα στοιχεία της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης.

12. Κατά το ελεγχόμενο χρονικό διάστημα διενεργήθηκε πανελλαδική εκστρατεία ενημέρωσης σε κεντρικό επίπεδο, από την αρμόδια Γενική Γραμματεία¹⁷, με δράσεις που περιελάμβαναν την παραγωγή δύο ραδιοφωνικών και τριών τηλεοπτικών σποτ, την εκτύπωση ενημερωτικών φυλλαδίων και αφισών για όλες τις δομές του δικτύου, καμπάνιες στα μέσα μαζικής μεταφοράς («ντύσιμο» βαγονιών συρμών του μετρό και αστικών λεωφορείων κ.ά.), φεστιβάλ ταινιών, θεατρικά δρώμενα. Διοργανώθηκε επίσης τηλεοπτική καμπάνια κατά την περίοδο του lockdown, με τίτλο «Μένουμε Σπίτι αλλά δεν Μένουμε Σιωπηλές», για την προβολή της τηλεφωνικής γραμμής SOS 15900. Από τα παρασχεθέντα από την ως άνω Γενική Γραμματεία στοιχεία προκύπτει ότι έλαβε χώρα αποτίμηση της αποτελεσματικότητας αυτής της ενημέρωσης και τεκμηριώθηκε ο θετικός της αντίκτυπος,¹⁸ όμως δεν προκύπτει η συνεχής

Μυτιλήνης έγιναν μόλις 27 νέες εισαγωγές γυναικών καθ' όλο το ελεγχόμενο χρονικό διάστημα (1.1.2018 – 31.12.2020).

¹⁷ στο πλαίσιο του συγχρηματοδοτούμενου έργου «Οριζόντιες Παρεμβάσεις Εθνικής Εμβέλειας για την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών»

¹⁸ Ειδικότερα, καταγράφηκε αύξηση κατά 86% της θετικής επιρροής στην κυριότερη ομάδα στόχο (γυναίκες – θύματα) ώστε να παρακινηθούν να ζητήσουν βοήθεια, αύξηση κατά 33% της ενημέρωσης για την ύπαρξη των δομών στην ως άνω ομάδα στόχο αλλά και στον γενικό πληθυσμό, καθώς και αύξηση 9% στις κλήσεις που δέχθηκε η γραμμή SOS 15900. Περαιτέρω,

προβολή του έργου των Ξενώνων,¹⁹ που αποτελεί προϋπόθεση για την πρόσβαση σε αυτούς των θυμάτων έμφυλης βίας.

13. Ο αριθμός των δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης που πραγματοποιήσαν τα στελέχη των Ξενώνων²⁰ ποικίλλει²¹, ενώ, πέραν της εμπειρικής εκτίμησης του αντίκτυπού τους από τα ίδια τα στελέχη, δεν προκύπτει ότι γίνεται συστηματική προσπάθεια αποτίμησης της αποτελεσματικότητάς τους, ώστε να προκριθούν οι πιο αποτελεσματικές μορφές ενημέρωσης των τοπικών κοινωνιών για τις υπηρεσίες των Ξενώνων. Τέλος, προέκυψε ότι απουσιάζουν σε τοπικό επίπεδο δράσεις ενημέρωσης ειδικά στοχευμένες σε ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, όπως οι ρομά.

14. Σε αρκετούς από τους ελεγχθέντες Ξενώνες (ήτοι σε αυτούς των Δήμων Πειραιώς, Θεσσαλονίκης και Ηρακλείου) διαπιστώθηκε μη επαρκής δικτύωση με φορείς των οποίων η συνδρομή απαιτείται για την αντιμετώπιση των περιπτώσεων έμφυλης βίας αλλά και από τους οποίους θα μπορούσε να κινητοποιηθεί η διαδικασία παραπομπής σε αυτούς αιτημάτων φιλοξενίας (ή ανεπαρκής δικτύωση με ορισμένους από τους φορείς αυτούς)²², ενώ, σε κάθε περίπτωση, οι δικτυώσεις των Ξενώνων λαμβάνουν χώρα ως επί το πλείστον χωρίς τυποποιημένη διαδικασία, δεν υφίστανται πρωτόκολλα συνεργασίας με όλους τους φορείς και στηρίζονται περισσότερο στην προσωπική επικοινωνία των εκάστοτε στελεχών, με αποτέλεσμα να στερούνται συνέχειας στις περιπτώσεις αλλαγής προσώπων, που είναι ιδιαίτερα συχνή λόγω και της φύσης της σχέσης εργασίας των στελεχών των Ξενώνων²³.

15. Η πολύ περιορισμένη χρήση των υπηρεσιών των Ξενώνων, όπως αυτή καταδεικνύεται και από τα στοιχεία της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας,²⁴ σε σχέση με αυτήν που θα αναμενόταν ενόψει της έξαρσης του

αναδείχθηκαν ως πιο αποτελεσματικές δράσεις ενημέρωσης τα φυλλάδια και οι αφίσες, το διαδίκτυο και τα τηλεοπτικά σποτ έναντι των υπολοίπων.

¹⁹ Το εν λόγω συγχρηματοδοτούμενο έργο υλοποιήθηκε από 12.2.2018 έως 31.5.2019, ήτοι διήρκεσε λιγότερο από το μισό ελεγχόμενο χρονικό διάστημα.

²⁰ Σημειώνεται ότι στον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας των Ξενώνων προβλέπεται υποχρέωση των στελεχών τους να «συμμετέχουν σε δράσεις α) δικτύωσης και β) ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης με φορείς συναφείς προς την ειδικότητά τους».

²¹ Κατά το ελεγχόμενο χρονικό διάστημα διοργανώθηκαν μόλις μία δράση ευαισθητοποίησης/ενημέρωσης από τον Ξενώνα του Δήμου Πειραιώς, 7 δράσεις από τον Ξενώνα του Δήμου Πατρέων, 13 από τον Ξενώνα του Δήμου Μυτιλήνης, 24 από τον Ξενώνα του Δήμου Ηρακλείου, 26 από τον Ξενώνα του Δήμου Λαρισαίων, 46 από τον Ξενώνα του Δήμου Αθηναίων.

²² όπως π.χ. στον Ξενώνα του Δήμου Λαρισαίων, όπου διαπιστώθηκε ανεπαρκής δικτύωση με δικαστικές υπηρεσίες

²³ Σημειώνεται ότι το προσωπικό των ελεγχόμενων Ξενώνων απασχολείται με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου.

²⁴ Σύμφωνα με το 28^ο Ενημερωτικό Σημείωμα της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας, κατά το ελεγχόμενο χρονικό διάστημα (από 1.1.2018 έως 31.12.2020) προσήλθαν στα 42 Συμβουλευτικά Κέντρα και συμπλήρωσαν έντυπο υποδοχής (και, συνεπώς, ενημερώθηκαν και για τη δυνατότητα φιλοξενίας τους σε Ξενώνες του δικτύου) 13.348 γυναίκες, ενώ στους 21 Ξενώνες του ίδιου δικτύου 701.

φαινομένου της έμφυλης βίας²⁵, αλλά και της πρόσφατης τραγικής επικαιρότητας, συνδέεται με την αποτελεσματικότητα της ενημέρωσης για τις υπηρεσίες των Ξενώνων και της δικτύωσής τους, αλλά μπορεί να εξηγηθεί σε μεγάλο βαθμό και από τη δομή της ελληνικής κοινωνίας, στην οποία η οικογένεια αποτελεί βασικό πυρήνα και υποκαθιστά το κράτος και εν γένει τους δημόσιους φορείς στην προστασία των μελών της, με αποτέλεσμα οι γυναίκες – θύματα έμφυλης βίας που βρίσκονται σε κρίση να προτιμούν, ως επί το πλείστον, να καταφύγουν σε συγγενικό τους σπίτι και όχι σε κάποια δομή φιλοξενίας.

II

Ειδικότερα κατά τις περιόδους του εγκλεισμού λόγω της υγειονομικής κρίσης ο αριθμός των αιτημάτων φιλοξενίας στους Ξενώνες δεν ήταν ανάλογος του αυξημένου αριθμού των περιπτώσεων της έμφυλης βίας.

16. Η πανδημία αποτέλεσε δοκιμασία για όλες τις δομές και οδήγησε σε έξαρση του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας, στην Ελλάδα και όχι μόνο, αφού σε συνθήκες κρίσης, όπως η υγειονομική, παρατηρείται διεθνώς αύξηση τόσο της συχνότητας, όσο και της σοβαρότητάς της, με αποτέλεσμα να γεννώνται πρόσθετες προκλήσεις στους επαγγελματίες και τους φορείς που έχουν ως αποστολή την αντιμετώπισή της²⁶.

17. Στη συντριπτική πλειονότητα των Ξενώνων ο αριθμός των ωφελούμενων κατά το χρονικό διάστημα της πανδημίας δεν ήταν ανάλογος του ιδιαίτερα αυξημένου αριθμού των περιστατικών έμφυλης βίας. Ειδικότερα, ενώ τον Μάρτιο του 2020 έγιναν 166 κλήσεις που αφορούσαν ενδοοικογενειακή βία στην γραμμή SOS 15900, τον Απρίλιο του ίδιου έτους, μεσούντος του «lockdown», έγιναν 648 τέτοιες κλήσεις, ήτοι παρουσιάστηκε αύξηση που εγγίζει το 400%, ωστόσο το ίδιο χρονικό διάστημα υποβλήθηκαν πανελλαδικώς μόνο 41 αιτήματα φιλοξενίας στους Ξενώνες. Περαιτέρω, στις 30.4.2020 φιλοξενούνταν στους Ξενώνες του δικτύου της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας 79 γυναίκες και 79 παιδιά, που καταλάμβαναν το 37,6% της συνολικής χωρητικότητάς τους, κατά το χρονικό διάστημα από 1.11.2020 έως 31.1.2021 φιλοξενούνταν 93 γυναίκες και 98 παιδιά, που καταλάμβαναν το 45,5% της συνολικής χωρητικότητάς τους, ενώ σε ομαλές συνθήκες συνήθως είναι

²⁵ π.χ. από τα στοιχεία της Ελληνικής Αστυνομίας προκύπτει ότι καταγγέλθηκαν 3.196 περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας το έτος 2017, 3.815 το έτος 2018 και 4.171 το έτος 2019, ήτοι παρουσιάζεται αύξηση μεγαλύτερη του 25% σε χρονικό διάστημα τριών ετών.

²⁶Βλ. έρευνα του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων (European Institute for Gender Equality – EIGE) «The Covid-19 pandemic and intimate partner violence against women in the EU».

κατελιμμένες περίπου οι μισές από τις 420 θέσεις των Ξενώνων αυτών (βλ. ανωτέρω, παρ. 11). Η κατά βάση δε σταθερή ροή εισαγωγών στους Ξενώνες κατά την έξαρση της πανδημίας, που δεν αντιστοιχεί στην παρατηρηθείσα έξαρση της έμφυλης βίας, εξηγεί την όποια επιχειρησιακή συνέχεια των Ξενώνων κατά το χρονικό διάστημα αυτό, παρά τις σοβαρές ελλείψεις στην οργάνωσή τους εις ό,τι αφορά στη λειτουργία τους σε έκτακτες συνθήκες (βλ. παρ. 20).

18. Στον Ξενώνα πάντως του Δήμου Μυτιλήνης υπήρξε αύξηση των αιτημάτων φιλοξενίας, με συνακόλουθη αύξηση των εισαγωγών, ενώ στον Ξενώνα του Δήμου Θεσσαλονίκης, παρά την αύξηση των αιτημάτων φιλοξενίας υπήρξε μείωση στις εισαγωγές, δεδομένου ότι ο Ξενώνας μείωσε τη χωρητικότητά του κατά το ήμισυ, ακολουθώντας οδηγία του ΕΟΔΥ, η οποία δεν προκύπτει ότι επικαιροποιήθηκε ή επανεξετάσθηκε καθ' όλο το ελεγχόμενο χρονικό διάστημα. Διαπιστώθηκε επίσης ότι κάποιες ωφελούμενες αναγκάστηκαν να παραμείνουν για μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα στον Ξενώνα λόγω της πανδημίας, αφού καθυστερούσε η διεκπεραίωση των υποθέσεών τους και περαιτέρω ότι ο υποχρεωτικός κατ' οίκον περιορισμός κατά τη διάρκεια του «lockdown» τους προκάλεσε επιπρόσθετα αισθήματα άγχους, που έπρεπε να διαχειρισθούν με τη βοήθεια του επιστημονικού προσωπικού²⁷.

19. Η πολύ περιορισμένη χρήση των υπηρεσιών των Ξενώνων, σε σχέση με αυτήν που θα αναμενόταν, κατά την περίοδο της ιδιαίτερης έξαρσης του φαινομένου της έμφυλης βίας εν μέσω της πανδημίας, είναι συνάρτηση των γενικών παραγόντων που επηρεάζουν την πρόσβαση στους Ξενώνες και ήδη αναφέρθηκαν (βλ. ανωτέρω παρ. 15), αλλά και της πρόσθετης δυσχέρειας που επέφερε η ίδια η πανδημία, τόσο σε πρακτικό επίπεδο (π.χ. λόγω των περιορισμών των μετακινήσεων μεσούντος του «lockdown»), όσο και σε ψυχολογικό, αφού η συμβίωση σε μία δομή φιλοξενίας καθιστά πιο πιθανή την επαφή με τον ιό, με ό,τι κίνδυνο για τη ζωή και την υγεία αυτή συνεπάγεται, και η πιθανότητα αυτή προφανώς βάρυνε αρνητικά στην απόφαση των θυμάτων έμφυλης βίας να ζητήσουν τέτοια βοήθεια εκείνη την περίοδο.

20. Ο έλεγχος έδειξε ότι δεν υπήρχε εκ των προτέρων διαμορφωμένο επιχειρησιακό σχέδιο που να διασφαλίζει την επιχειρησιακή συνέχεια των ελεγχόμενων Ξενώνων σε έκτακτες περιστάσεις, όπως η υγειονομική κρίση, την οποία διαχειρίστηκαν αποσπασματικά, ακολουθώντας οδηγίες της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας και του ΕΟΔΥ²⁸, που συνήθως είχαν γενικό χαρακτήρα και δεν μπορούσαν να εφαρμοσθούν σε ορισμένους Ξενώνες,²⁹ με αποτέλεσμα να μην διασφαλίζεται πάντοτε η υγεία των ωφελουμένων. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Ξενώνα του Δήμου

²⁷ Πρόκειται για ωφελούμενες του Ξενώνα του Δήμου Λαρισαίων.

²⁸π.χ. περί διενέργειας rapid test και εξ αποστάσεως εργασίας

²⁹π.χ. στον Ξενώνα του Δήμου Μυτιλήνης, όπου δεν υπήρχαν απομονωμένοι χώροι και φιλοξενοούνταν παιδιά που πήγαιναν σχολείο

Μυτιλήνης, στον οποίο νόσησαν ταυτοχρόνως τρία μέλη του προσωπικού, που δεν αντικαταστάθηκαν από άλλα, καθώς και μία ωφελούμενη, η οποία παρέμεινε στον χώρο του Ξενώνα (που δεν διαθέτει χώρο επείγουσας φιλοξενίας) και χρησιμοποιούσε τους κοινόχρηστους χώρους υγιεινής.

III

Η κτιριακή και υλικοτεχνική υποδομή της πλειονότητας των Ξενώνων δεν πληροί τις απαιτήσεις υγιεινής και ασφάλειας

21. Ο έλεγχος έδειξε ότι τα κτίρια στα οποία στεγάζονται αρκετοί από τους Ξενώνες δεν πληρούν αυτές τις απαιτήσεις. Ειδικότερα, ο Ξενώνας του Δήμου Αθηναίων λειτουργεί σε παλιό κτίριο που δεν ικανοποιεί την αίσθηση ασφάλειας, θαλπωρής και ηρεμίας που έχουν ανάγκη οι ωφελούμενες, έχει πολλές φθορές, η τζαμαρία στον κοινόχρηστο χώρο του ισογείου είναι σπασμένη, δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν 5 από τα 22 δωμάτιά του γιατί χρήζουν επισκευών και δεν διαθέτει κάμερα ασφαλείας και συναγερμό.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των περιπτώσεων έμφυλης βίας είναι η φιλοξενία των γυναικών σε ένα περιβάλλον που πληροί τόσο τις προϋποθέσεις άνεσης και υγιεινής όσο και της ασφάλειας. Σύμφωνα με τον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας των Ξενώνων, αυτοί οφείλουν να διαθέτουν υλικοτεχνικό εξοπλισμό και εξοπλισμό γραφείου για τις ανάγκες του απασχολούμενου προσωπικού (Η/Υ με τα απαιτούμενα περιφερειακά συστήματα, φωτοαντιγραφικό μηχάνημα, τηλεφωνικές συσκευές, συσκευή αποστολής και λήψης fax, internet, γραφεία, βιβλιοθήκες, καθίσματα εργασίας, συρταριέρες για την ασφαλή φύλαξη των φακέλων των εξυπηρετούμενων), ξενοδοχειακό εξοπλισμό για τη φιλοξενία των γυναικών και των παιδιών τους, συστήματα ψύξης και θέρμανσης καθώς και συστήματα ασφαλείας, συναγερμού και άμεσης σύνδεσης με την Ελληνική Αστυνομία.

22. Ο Ξενώνας του Δήμου Μυτιλήνης συστεγάζεται με άλλες υπηρεσίες του Δήμου σε κτίριο που χρήζει άμεσα συντήρησης, αφού παρατηρήθηκε έντονη μούχλα στους χώρους υγιεινής καθώς και υγρασία σε χώρους του κτιρίου, οι χώροι της κουζίνας και της αποθήκης είναι μικροί, η τραπεζαρία λειτουργεί και ως αίθουσα συνεδριάσεων ενώ στην είσοδο υπάρχει μεγάλος χώρος που παραμένει ανεκμετάλλετος, δεν διαθέτει χώρο επείγουσας φιλοξενίας και, τέλος, δεν διαθέτει συναγερμό. Ο

Ξενώνας του Δήμου Πειραιώς ομοίως δεν μπορεί να δεχθεί αιτήματα επείγουσας φιλοξενίας αφού δεν διαθέτει ειδικά διαμορφωμένο χώρο, διατίθεται μόνο ένας μικρός χώρος υγιεινής (WC) για την εξυπηρέτηση όλων των ωφελούμενων, δεν διατίθεται βοηθητικός χώρος, παραμένει ανεκμετάλλετος ευρύχωρος εξωτερικός χώρος για τον λόγο ότι δεν έχει περιφραχθεί, το όλο κτίριο χρήζει συντήρησης (ελαιοχρωματισμού) και δεν διαθέτει συναγερμό. Στον Ξενώνα του Δήμου Θεσσαλονίκης επίσης δεν μπορεί να εξυπηρετηθεί περίπτωση έκτακτης φιλοξενίας και η στενότητα του χώρου δημιουργεί ερωτήματα ως προς το εάν μπορεί να εξυπηρετηθεί ο αριθμός των ωφελουμένων που αντιστοιχεί στη χωρητικότητά του.³⁰ Ο Ξενώνας του Δήμου Ηρακλείου δεν διαθέτει ειδικά διαμορφωμένο χώρο επείγουσας φιλοξενίας, ούτε συναγερμό. Σε Ξενώνες που λειτουργούν σε επαρχιακές πόλεις, όπως στη Λάρισα και τη Μυτιλήνη, η τοποθεσία των Ξενώνων σε προάστια αρκετά χιλιόμετρα από το κέντρο της πόλης δημιουργεί προβλήματα στη μετακίνηση των ωφελουμένων αλλά και στην ασφάλειά τους, δεδομένου ότι η παρουσία των Ξενώνων αυτών είναι διακριτή στη μικρή τοπική κοινωνία των προαστίων και, συνεπώς, στην πράξη δεν είναι απόρρητη η τοποθεσία τους, αφού όλοι στη γύρω περιοχή γνωρίζουν τη διεύθυνσή τους.

23. Ελλείψεις παρατηρήθηκαν και στον υλικοτεχνικό εξοπλισμό των Ξενώνων. Ειδικότερα, παρατηρήθηκε ότι υπάρχει ανάγκη αντικατάστασης φθαρμένων επίπλων στον Ξενώνα του Δήμου Πειραιώς. Στον Ξενώνα του Δήμου Λάρισας υπάρχουν μόνο δύο ηλεκτρονικοί υπολογιστές, που δεν επαρκούν για τη διοικητική υπάλληλο και τις συμβούλους, ενώ εξάλλου δεν υπάρχουν καθίσματα γραφείου, με αποτέλεσμα οι ωφελούμενες να μην μπορούν να κάνουν χρήση της τραπεζαρίας όσο εργάζονται οι σύμβουλοι, αφού τα καθίσματα της τελευταίας επιστρατεύονται για να καλύψουν τις ανάγκες του γραφείου. Αντίστοιχες ελλείψεις σε καθίσματα γραφείου και ηλεκτρονικού υπολογιστή παρατηρήθηκαν και στον Ξενώνα του Δήμου Πατρέων (τα υπάρχοντα καθίσματα γραφείου είναι τόσο φθαρμένα που ουσιαστικά δεν χρησιμοποιούνται), στον οποίο, επιπλέον, ελλείπουν ερμάρια αρχειοθέτησης εντύπων και δεν υπάρχει δυνατότητα αντιγραφής εγγράφων.

IV

Διαπιστώθηκαν ελλείψεις στις υπηρεσίες που παρέχονται στα θύματα έμφυλης βίας.

24. Βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της έμφυλης βίας από τους Ξενώνες είναι η παροχή ποιοτικών υπηρεσιών που

³⁰ Το προσωπικό του εν λόγω Ξενώνα διατύπωσε την άποψη ότι πρέπει να περιορισθεί η χωρητικότητά του λόγω στενότητας χώρου.

επιλύουν το πρόβλημα ολιστικά (περιλαμβάνουν δηλαδή κάθε στήριξη που είναι αναγκαία ώστε η γυναίκα να ξεφύγει από τον κύκλο της βίας) και οριστικά (δηλαδή δεν παρέχουν μία προσωρινή ανακούφιση στο θύμα, αλλά το θετικό αποτέλεσμα τους διαρκεί στον χρόνο). Επομένως, για να είναι πλήρεις οι υπηρεσίες αυτές πρέπει να περιλαμβάνουν τόσο την περίθαλψη και την ψυχολογική στήριξη των γυναικών, όσο και την επίλυση πρακτικών προβλημάτων που τις παγιδεύουν στην εστία της βίας, με την εύρεση εργασίας, την εξασφάλιση στέγης, τη νομική στήριξη, τη στήριξη στην φροντίδα των τέκνων τους.

Σύμφωνα με τον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας των Ξενώνων, παρέχεται στις εξυπηρετούμενες γυναίκες και στα παιδιά τους ασφαλής διαμονή (για χρονικό διάστημα έως τριών μηνών, με δυνατότητα παράτασης για άλλους τρεις), σίτιση, ψυχολογική και κοινωνική στήριξη, καθώς και εργασιακή στήριξη από εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό, με στόχο την ολιστική αντιμετώπιση του προβλήματος της έμφυλης βίας. Οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται βάσει διαδικασιών που είναι κοινές για όλο το δίκτυο προστασίας της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας και αποτυπώνονται στον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας των Ξενώνων, σε Κώδικα Δεοντολογίας καθώς και σε Οδηγούς Συμβουλευτικής και Δικτυώσεως, στους οποίους διαγράφεται το Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Λειτουργίας των δομών αυτών. Περαιτέρω, παρέχεται στις ωφελούμενες πρόσβαση σε νομική στήριξη, με την παραπομπή στα Συμβουλευτικά Κέντρα της ως άνω Γενικής Γραμματείας ή σε άλλους φορείς. Για την παροχή δε των εν λόγω υπηρεσιών προβλέπεται η στελέχωση των Ξενώνων με Κοινωνικό/ή Λειτουργό, Ψυχολόγο, Παιδαγωγό ή Παιδοψυχολόγο, Στέλεχος Διοικητικής στήριξης, Φύλακες και Γενικό βοηθητικό προσωπικό. Η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών συνέχεται αναγκαίως και με την επάρκεια, κατάρτιση, επιμόρφωση και ψυχολογική υποστήριξη του προσωπικού αυτού (βλ. κατωτέρω παρ. 31 έως 35).

25. Δεν προβλέπεται η παροχή νομικής εκπροσώπησης από τα Συμβουλευτικά Κέντρα στα οποία παραπέμπονται οι φιλοξενούμενες των Ξενώνων, με αποτέλεσμα τα θύματα έμφυλης βίας να μην έχουν πάντα έγκαιρη και αποτελεσματική δικαστική προστασία³¹.

26. Πέραν της ελλιπούς νομικής στήριξης, μεταξύ των παρεχόμενων υπηρεσιών δεν περιλαμβάνεται και η φύλαξη των παιδιών των ωφελουμένων, που είναι απαραίτητη σε περιόδους κατά τις οποίες δεν λειτουργούν οι δομές εκπαίδευσης και φύλαξης στις οποίες αυτά απασχολούνται (π.χ. απογευματινές ώρες, καλοκαιρινούς μήνες), με αποτέλεσμα τα θύματα της έμφυλης βίας να μην μπορούν να παρακολουθήσουν τις συνεδρίες τους, να εργασθούν ή να αναζητήσουν εργασία.

³¹Ηδη άρχισαν να ενεργοποιούνται πρωτόκολλα συνεργασίας με κατά τόπους Δικηγορικούς Συλλόγους.

27. Περαιτέρω, ενώ απαραίτητη προϋπόθεση για την ολιστική και οριστική αντιμετώπιση της έμφυλης βίας είναι η δικτύωση των Ξενώνων με φορείς (κρατικές υπηρεσίες³², ιδιωτικούς φορείς³³ και συλλόγους³⁴) των οποίων η συνδρομή είναι αναγκαία για τη διαχείριση αυτών των περιπτώσεων, ο έλεγχος ανέδειξε ελλείψεις στον τομέα αυτόν (βλ. ανωτέρω, παρ. 14).

28. Η παροχή των υπηρεσιών των Ξενώνων δυσχεραίνεται ή καθίσταται αδύνατη από το γεγονός ότι κάποιες δαπάνες τους δεν χρηματοδοτούνται, όπως αυτές της μετακίνησης των ωφελουμένων³⁵.

29. Η οριστική αντιμετώπιση των περιπτώσεων έμφυλης βίας τεκμηριώνεται μέσω της διαδικασίας της μεταπαρακολούθησης (follow – up), η οποία, σύμφωνα με τον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας τους διενεργείται σε ένα μήνα, τρεις μήνες και έξι μήνες από την αναχώρηση της ωφελούμενης. Στην πράξη, αυτή η διαδικασία διενεργείται τηλεφωνικά και σε αρκετές περιπτώσεις οι ωφελούμενες έχουν αλλάξει αριθμό τηλεφώνου (και ενδεχομένως έχουν εγκαταλείψει και την χώρα) ή αποφεύγουν να απαντήσουν στις κλήσεις του Ξενώνα, θέλοντας να αποκοπούν από το επίπονο αυτό κομμάτι της ζωής τους. Η εικόνα του αποτελέσματος των follow – up των ωφελουμένων καθενός από τους ελεγχόμενους Ξενώνες³⁶ κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2018 έως 31.12.2020, όπως αυτή προκύπτει από τα αρχεία τους, δείχνει ότι στην πλειονότητά τους αυτές πέτυχαν βελτίωση των συνθηκών ζωής τους και παρουσιάζεται στο κατωτέρω γράφημα:

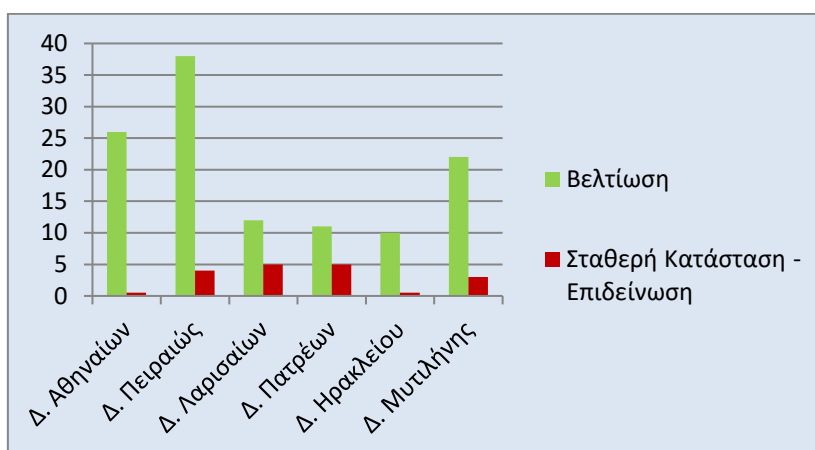
³²Νοσοκομεία, Κέντρα Υγείας και άλλες δομές παροχής περίθαλψης, Ελληνική Αστυνομία, Εισαγγελία, ΟΑΕΔ, υπηρεσίες προνοιακής στήριξης κ.ά.

³³ Μεσίτες, επιχειρήσεις της τοπικής κοινωνίας κ.ά.

³⁴ Δικηγορικοί σύλλογοι, συνεταιρισμοί γυναικών κ.ά.

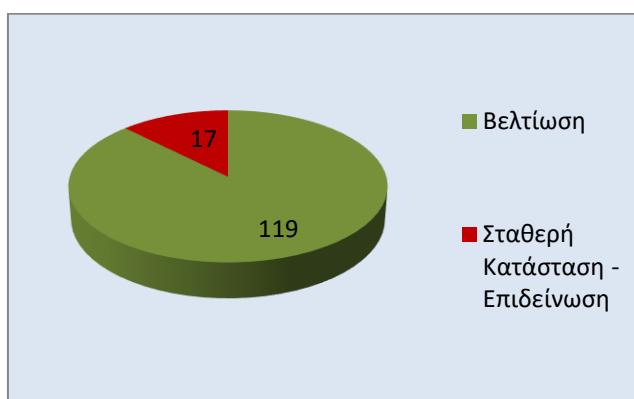
³⁵ π.χ. στον Ξενώνα του Δήμου Λαρισαίων ελλείπει κονδύλιο για την αγορά των υλικών που απαιτούνται για τη διενέργεια των σεμιναρίων δημιουργικής απασχόλησης των ωφελουμένων ή για την αγορά φαρμάκων για επείγουσες ανάγκες τους που δεν μπορούν να εξυπηρετηθούν από το Κοινωνικό Φαρμακείο του Δήμου.

³⁶ Με την εξαίρεση του Ξενώνα του Δήμου Θεσσαλονίκης, στον οποίον δεν τηρούντο τέτοια αρχεία και η γενική εντύπωση του προσωπικού ήταν ότι στην πλειονότητά τους οι ωφελούμενες είχαν θετική εξέλιξη (βλ. κατωτέρω παρ. 43).

Γράφημα 2: Εικόνα της πορείας των γυναικών που φιλοξενήθηκαν σε καθέναν από τους ελεγχόμενους Ξενώνες κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2018 έως 31.12.2020, μετά την αναχώρησή τους, όπως προκύπτει από τα παρασχεθέντα από αυτούς στοιχεία, όπου ως βελτίωση καταγράφεται η πορεία των γυναικών που πέτυχαν την ανεξαρτητοποίησή τους (ανεύρεση, εργασία, κατοικίας κ.ά.).

Η συνολική εικόνα της πορείας των ωφελουμένων των ελεγχόμενων Ξενώνων κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2018 έως 31.12.2020, όπως αυτή προκύπτει από τα παρασχεθέντα από αυτούς στοιχεία, απεικονίζεται στο γράφημα που ακολουθεί:

Γράφημα 3: Συνολική εικόνα της πορείας των γυναικών που φιλοξενήθηκαν στους ελεγχόμενους Ξενώνες κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2018 έως 31.12.2020, μετά την αναχώρησή τους, όπως προκύπτει από τα παρασχεθέντα από αυτούς στοιχεία, όπου ως βελτίωση καταγράφεται η πορεία των γυναικών που πέτυχαν την ανεξαρτητοποίησή τους (ανεύρεση, εργασία, κατοικίας κ.ά.).

V

Διαπιστώθηκαν επίσης σημαντικές ελλείψεις στη στελέχωση των Ξενώνων και κενά στην κατάλληλη εποπτεία και επιμόρφωση του προσωπικού τους.

30. Η στελέχωση των Ξενώνων περιορίζεται σε προσωπικό που προσλαμβάνεται με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου σύμφωνα με τον ν. 2190/1994 περί Α.Σ.Ε.Π., το οποίο δεν αξιολογείται.

31. Οι περισσότεροι Ξενώνες λειτούργησαν για μεγάλα χρονικά διαστήματα είτε χωρίς καθόλου φύλαξη,³⁷ είτε με ελλιπή φύλαξη³⁸ και παρόλο που σε κάποιες περιπτώσεις οι εν λόγω υπηρεσίες ανατέθηκαν τελικώς σε ιδιωτική εταιρεία security³⁹, αυτές ήταν ανεπαρκείς, με αποτέλεσμα να παρέχεται ουσιαστικά φύλαξη μόνο τις απογευματινές και βραδινές ώρες και, στην πράξη, τις πρωινές ώρες να εκτελεί το λοιπό προσωπικό και καθήκοντα φύλακα κατά τη διάρκεια της απασχόλησής του στον Ξενώνα⁴⁰. Οι ελλείψεις αυτές αξιολογούνται ως ιδιαίτερα σημαντικές ενόψει και της φύσης της αποστολής των Ξενώνων, αφού οι τελευταίοι αποτελούν καταφύγιο για γυναίκες των οποίων οι διώκτες σε κάποιες περιπτώσεις είναι ιδιαίτερα επικίνδυνοι, με συνέπεια ελλείψεις στη φύλαξη να μπορούν δυνητικά να οδηγήσουν ακόμη και σε απώλεια ανθρώπινων ζωών, περαιτέρω δε γεννούν αμφιβολίες ως προς την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχονται από προσωπικό που ταυτοχρόνως απασχολείται και σε αλλότρια καθήκοντα.

32. Περαιτέρω, κάποιοι Ξενώνες λειτούργησαν για μέρος του ελεγχόμενου χρονικού διαστήματος χωρίς ψυχολόγο⁴¹, χωρίς παιδοψυχολόγο⁴² και χωρίς κοινωνικό λειτουργό,⁴³ γεγονός που θέτει εν αμφιβόλω την επάρκεια των παρεχόμενων υπηρεσιών κατά τα εν λόγω χρονικά διαστήματα.

33. Η ψυχολογική εποπτεία του επιστημονικού προσωπικού⁴⁴ παρέχεται στα στελέχη από επόπτες/επόπτριες ψυχολόγους που επιλέγονται από το

³⁷π.χ. ο Ξενώνας του Δήμου Ηρακλείου

³⁸π.χ. στον Ξενώνα του Δήμου Πατρέων υπηρετεί μόνο μία φύλακας

³⁹π.χ. στους Ξενώνες των Δήμων Πατρέων, Ηρακλείου και Λαρισαίων

⁴⁰ στους Ξενώνες των Δήμων Πειραιώς, Ηρακλείου, Λαρισαίων, Πατρέων και Μυτιλήνης

⁴¹ ο Ξενώνας του Δήμου Πατρέων κατά το χρονικό διάστημα από 9.5.2019 έως 2.1.2020, ο Ξενώνας του Δήμου Λαρισαίων για χρονικά διαστήματα 20 και 40 ημερών το έτος 2018 και 10 ημερών το έτος 2019,

⁴² ο Ξενώνας του Πατρέων κατά το χρονικό διάστημα από 10.7.2018 έως 9.11.2020, ο Ξενώνας του Δήμου Λαρισαίων κατά το χρονικό διάστημα από 10.10.2018 έως 9.9.2019,

⁴³ ο Ξενώνας του Δήμου Λαρισαίων για χρονικά διαστήματα 55 και 25 ημερών το έτος 2018 και 27 ημερών το έτος 2020,

⁴⁴ Προβλέπεται στον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας η παροχή της από το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας. Δεν αφορά μόνο στην ενίσχυση και οριοθέτηση του επιστημονικού

οικείο Μητρώο του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας⁴⁵ και διενεργείται είτε διά ζώσης, είτε τηλεφωνικά, είτε μέσω πλατφόρμας (λ.χ. skype). Ο έλεγχος ανέδειξε σημαντικά κενά στο πεδίο αυτό, αφού, παρά το γεγονός ότι με βάση προγραμματικές συμβάσεις μεταξύ των οικείων Δήμων, της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας και του ως άνω Κέντρου το τελευταίο υποχρεούται να παρέχει την εν λόγω εποπτεία σε μηνιαία βάση, με τρίωρη διάρκεια (δύο ώρες για το επιστημονικό προσωπικό και μια ώρα για όλο το προσωπικό του Ξενώνα, συμπεριλαμβανομένων των φυλάκων και του διοικητικού προσωπικού)⁴⁶ στους Ξενώνες του δικτύου, οι περισσότεροι από τους ελεγχόμενους Ξενώνες λειτούργησαν για μεγάλα χρονικά διαστήματα χωρίς την εποπτεία αυτή⁴⁷. Ειδικότερα, ο Ξενώνας του Δήμου Πειραιώς λειτουργεί χωρίς ψυχολογική εποπτεία από τον Δεκέμβριο του 2018, αυτός του Δήμου Αθηναίων από τον Δεκέμβριο του 2019, ενώ οι Ξενώνες των Δήμων Ηρακλείου, Πατρέων και Μυτιλήνης λειτούργησαν χωρίς ψυχολογική εποπτεία καθ' όλο το ελεγχόμενο χρονικό διάστημα.

34. Περαιτέρω, διαπιστώθηκε ότι, ενώ, βάσει προγραμματικών συμφωνιών μεταξύ του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας, της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας και των Δήμων, λαμβάνει χώρα επιστημονική εποπτεία των Ξενώνων από το ως άνω Κέντρο, στο πλαίσιο της οποίας γίνονται προφορικά συστάσεις και υποδείξεις στα στελέχη τους για την επίλυση προβλημάτων και την καλύτερη λειτουργία τους, τα σχετικά πρακτικά δεν κοινοποιούνται στους Ξενώνες, ώστε να υπάρχει ένα αρχείο ανατροφοδότησης διαθέσιμο και σε όσα στελέχη προσλαμβάνονται μεταγενέστερα σε αυτούς, το οποίο θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο δεδομένου ότι οι εναλλαγές προσώπων είναι συχνές ενόψει και της φύσης της σχέσης εργασίας του προσωπικού και το οποίο θα συντελούσε στη βελτίωση των υπηρεσιών τους, αφού οι υποδείξεις αυτές θα καθίσταντο πιο ευκρινείς και θα εμπεδώνονταν περισσότερο από τα στελέχη των Ξενώνων.

35. Ο έλεγχος ανέδειξε ελλείψεις τόσο στη συχνότητα⁴⁸ όσο και στο αντικείμενο της επιμόρφωσης των στελεχών των Ξενώνων. Οι

έργου και την αποτροπή υπερβάσεων, αλλά και στην (απολύτως αναγκαία) ψυχολογική ~~και~~ στήριξη του προσωπικού, που αποτρέπει το φαινόμενο της επαγγελματικής κόπωσης ή και κατάρρευσης (burn – out).

⁴⁵Για την πλήρωση του εν λόγω Μητρώου έχουν έως σήμερα δημοσιευθεί τέσσερις προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος

⁴⁶ Σημειώνεται ότι στελέχη των Ξενώνων (π.χ. των Δήμων Λαρισαίων και Θεσσαλονίκης) εξέφρασαν την ανάγκη τους για ακόμη συχνότερη ψυχολογική εποπτεία.

⁴⁷Σύμφωνα με στοιχεία του ΚΕΘΙ, δεν παρέχεται ψυχολογική εποπτεία σε όλους τους Ξενώνες επειδή δεν κατέστη δυνατόν να προσληφθούν Ψυχολόγοι επόπτες /επόπτριες είτε γιατί όσοι ανταποκρίθηκαν στις σχετικές προσκλήσεις δεν διέθεταν τα απαιτούμενα τυπικά προσόντα, είτε γιατί δεν εκδηλώθηκε ενδιαφέρον για ορισμένες δομές (π.χ. για τους Ξενώνες των Δήμων Ηρακλείου και Πατρέων).

⁴⁸ π.χ. καθ' όλο το ελεγχόμενο χρονικό διάστημα στον Ξενώνα του Δήμου Μυτιλήνης το διοικητικό στέλεχος, ο παιδοψυχολόγος, το βοηθητικό προσωπικό και ένας φύλακας

προσφερόμενες θεματικές δεν συμπεριλαμβάνουν θέματα που αφορούν ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, όπως οι ρομά και τα ΑμΕΑ⁴⁹.

VI

Οι υπηρεσίες των Ξενώνων δεν αξιολογούνται επαρκώς ώστε να ανασχεδιάζονται σύμφωνα με τις εκάστοτε ανάγκες και να βελτιώνονται. Οι στόχοι που τίθενται για την αξιολόγηση του έργου των Ξενώνων έχουν μόνο ποσοτικό και όχι ποιοτικό χαρακτήρα.

36. Το έργο των Ξενώνων και των λοιπών δομών του δικτύου της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας αξιολογείται σε κεντρικό επίπεδο από την Εθνική Αρχή Συντονισμού Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΥΣΕΚΤ). Ειδικότερα, αποτιμήθηκε το έργο όλων των δομών του δικτύου με ανατεθείσα από αυτήν μελέτη⁵⁰, βάσει των αποτελεσμάτων της οποίας το δίκτυο κρίθηκε βιώσιμο και αποφασίσθηκε η συνέχιση της χρηματοδότησής του.

37. Οι υπηρεσίες των Ξενώνων παρακολουθούνται επίσης από την Επιτελική Ομάδα Συντονισμού (ΕΟΣ)⁵¹ της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας, διά της οποίας η τελευταία ασκεί τη γενική εποπτεία όλων των δομών του δικτύου, όμως, όπως συμβαίνει και στο πλαίσιο της επιστημονικής εποπτείας που ασκεί στους Ξενώνες το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας, η διενεργούμενη αξιολόγηση δεν έχει τυπικό χαρακτήρα, η δε επικοινωνία του προσωπικού των Ξενώνων με την ως άνω Γενική Γραμματεία είναι άτυπη και αφορά στην επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων, χωρίς να τους παρέχεται κάποια επίσημη ανατροφοδότηση.

συμμετείχαν σε μόνο ένα σεμινάριο επιμόρφωσης, ο κοινωνικός λειτουργός σε δύο, ενώ δεν παρακολούθησε κανένα σεμινάριο ο ψυχολόγος και οι υπόλοιποι τρεις φύλακες, στον Ξενώνα του Δήμου Πατρέων τα παρασχεθέντα σεμινάρια κρίθηκαν ανεπαρκή, αφού δεν πραγματοποιούνται με μεγάλη συχνότητα και όταν ανακοινώνονται συμμετέχει μικρός αριθμός στελεχών, ομοίως και στον Ξενώνα του Δήμου Αθηναίων, που η επιμόρφωση κρίθηκε ανεπαρκής ιδιαίτερα για τα έτη 2019-2020

⁴⁹ ανάλογη ανάγκη καταγράφεται στους Ξενώνες των Δήμων Πειραιώς, Λαρισαίων και Ηρακλείου.

⁵⁰Βλ. την ενδιάμεση «Μελέτη αξιολόγησης δομών ενταγμένη στα ΠΕΠ και στο ΕΠ ΜΔΤ», που ανατέθηκε από την ΕΥΣΕΚΤ και εκπονήθηκε από την εταιρεία CMTPροορτίκι.

⁵¹Σε αυτήν συμμετέχουν η αρμόδια Γενική Γραμματεία, η Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ ΥΠΕΣ, το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας, η Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ), το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ).

38. Εποπτεία στους Ξενώνες ασκείται επίσης στο πλαίσιο των Δήμων από τους Προϊστάμενους των Ξενώνων⁵², όμως και σε αυτήν την περίπτωση είναι άτυπη και λαμβάνει χώρα κατά την αντιμετώπιση των εκάστοτε προβλημάτων που ανακύπτουν, χωρίς να συντάσσονται πρακτικά ή να υφίσταται κάποια προκαθορισμένη διαδικασία ανατροφοδότησης, καθίσταται δε περαιτέρω δυσχερής από το γεγονός ότι οι εν λόγω Προϊστάμενοι βρίσκονται εκτός του Ξενώνα, αφού απασχολούνται ως επί το πλείστον στην αρμόδια Διεύθυνση του οικείου Δήμου.

39. Οι υπηρεσίες των Ξενώνων παρακολουθούνται επίσης από τις Διαχειριστικές Αρχές των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από τα οποία χρηματοδοτούνται, μέσω των Ομάδων Διοίκησης και Παρακολούθησης Έργου (ΟΔΠΕ), οι οποίες συγκεντρώνουν τα αναγκαία για την υλοποίηση του έργου παραδοτέα από τα στελέχη των Ξενώνων και τα παραδίδουν προς έγκριση στις αρμόδιες Επιτροπές Παρακολούθησης, Παραλαβής και Πιστοποίησης Παραδοτέων Έργου (ΕΠΠΠΕ), καθώς και μέσω του Υπεύθυνου Έργου που ορίζεται για κάθε Ξενώνα και συνήθως είναι ο Προϊστάμενος της αρμόδιας Διεύθυνσης του Δήμου στην οποία υπάγεται ο Ξενώνας⁵³. Η παρακολούθηση, όμως, του έργου των Ξενώνων από τις οικείες Ομάδες Διοίκησης και Παρακολούθησης Έργου περιορίζεται στην ουσία σε διαπιστώσεις περί της εκτέλεσης των παραδοτέων σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην οικεία Πράξη και δεν συνιστά ουσιαστική αξιολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών, ενώ και οι επιτόπιοι έλεγχοι των Διαχειριστικών Αρχών περιορίζονται στον έλεγχο εκτέλεσης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου του έργου, καθώς και την ύπαρξη των παραδοτέων και την τήρηση των κανόνων δημοσιότητας και δεν περιλαμβάνουν συστάσεις αναφορικά με την ποιότητα των υπηρεσιών που να κοινοποιούνται στα στελέχη των Ξενώνων.

40. Ο έλεγχος έδειξε ότι δεν έχουν τεθεί στόχοι για το έργο των Ξενώνων πέραν αυτών που τίθενται από τα οικεία Επιχειρησιακά Προγράμματα⁵⁴, οι οποίοι αφορούν μόνο στον αριθμό των ωφελουμένων προσώπων (γυναικών και παιδιών) και δεν περιλαμβάνουν στόχους σχετικούς με την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών (π.χ. αριθμός περιπτώσεων με θετική έκβαση)⁵⁵. Έτσι, στην υποθετική περίπτωση που ο αξιολογούμενος Ξενώνας εξυπηρετούσε μεν τον προβλεπόμενο αριθμό ωφελούμενων και κατατίθεντο τα προβλεπόμενα στις οικείες Πράξεις ένταξης παραδοτέα, αλλά οι υπηρεσίες του δεν είχαν την ποιότητα που απαιτείται για την οριστική αντιμετώπιση των προβλημάτων τους, το έργο του θα θεωρείτο επιτυχές, ενώ εάν δεν είχε χρειασθεί τις υπηρεσίες του Ξενώνα ικανός αριθμός ωφελούμενων αλλά παρείχε ποιοτικές υπηρεσίες που επέφεραν την οριστική και ολιστική αντιμετώπιση των περιπτώσεων έμφυλης βίας

⁵² Πρόκειται για τους Διευθυντές των αρμοδίων Διευθύνσεων Κοινωνικών Υπηρεσιών

⁵³ π.χ. στους Ξενώνες των Δήμων Αθηναίων, Λαρισαίων, Μυτιλήνης και Ηρακλείου.

⁵⁴ Πρόκειται για τον 005503 στόχο των Ε.Π., που αφορά στον αριθμό των ωφελουμένων.

⁵⁵ Σημειώνεται ότι στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2016 - 2020 περιλαμβάνόταν η παρακολούθηση των δομών του δικτύου της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας με ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες (βλ. σελ. 36).

που χειρίστηκε, το έργο του θα θεωρείτο ανεπιτυχές, αφού δεν θα είχε επιτύχει τον τεθέντα στόχο φιλοξενίας συγκεκριμένου αριθμού προσώπων. Περαιτέρω, αφενός ο εκάστοτε τιθέμενος ποσοτικός δείκτης σε κάποιες περιπτώσεις φαίνεται εκ του αποτελέσματος μη ρεαλιστικός⁵⁶, αφετέρου αυτού του είδους η στοχοθεσία δεν λαμβάνει υπόψη την κοινωνική ανάγκη που καλύπτουν οι εν λόγω δομές, οι οποίες πρέπει να είναι διαθέσιμες ακόμη και στην περίπτωση που υπάρχει περιορισμένος αριθμός θυμάτων έμφυλης βίας που χρειάζονται τις υπηρεσίες τους.

41. Ο έλεγχος έδειξε ότι αν και έχει υπογραφεί από τους οικείους Δήμους η Ευρωπαϊκή Χάρτα για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες, στο άρθρο 22 της οποίας προβλέπεται η ενεργοποίησή τους σε δράσεις κατά της έμφυλης βίας και η ενίσχυση των σχετικών δομών, δεν έχουν αναληφθεί οι προβλεπόμενες σε αυτήν σχετικές δράσεις. Περαιτέρω, αν και έχει συσταθεί στους περισσότερους Δήμους η προβλεπόμενη στο άρθρο 6 του ν. 4604/2019 Δημοτική Επιτροπή Ισότητας, η οποία είναι αρμόδια, μεταξύ άλλων, για την ενίσχυση του έργου του οικείου Ξενώνα και για την υλοποίηση της συνεργασίας του Δήμου με την αρμόδια Γενική Γραμματεία, δεν προκύπτει ότι ανέλαβαν τέτοιες δράσεις οι Επιτροπές αυτές, ούτε ότι ανέλαβαν ανάλογη δράση άλλα όργανα των οικείων Δήμων.

42. Στον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας των Ξενώνων προβλέπεται η αξιολόγηση των υπηρεσιών τους τόσο από τους εργαζόμενους, όσο και από τις ωφελούμενες, οι οποίες συμπληρώνουν, οποιαδήποτε στιγμή της παραμονής τους, σχετικά ερωτηματολόγια, που διατίθενται μόνο στην ελληνική γλώσσα, τοποθετούνται σε σφραγισμένο αδιαφανές κουτί και είναι διαθέσιμα τόσο σε «φορέα υλοποίησης της αξιολόγησης», όσο και στην αρμόδια Γενική Γραμματεία. Ο έλεγχος έδειξε ότι στην πράξη αυτά τα ερωτηματολόγια συμπληρώνονται από μέρος μόνο των ωφελουμένων και τα στοιχεία τους δεν αξιοποιούνται για τον ανασχεδιασμό των υπηρεσιών των Ξενώνων. Ειδικότερα, στους περισσότερους από τους ελεγχόμενους Ξενώνες⁵⁷ τα ερωτηματολόγια παρέμειναν καθ' όλο το ελεγχόμενο χρονικό διάστημα στο σφραγισμένο κουτί που προβλέπει ο Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας, χωρίς να εξετασθούν από την αρμόδια Γενική Γραμματεία ή άλλον φορέα για τον επανασχεδιασμό των υπηρεσιών, ενώ στους υπόλοιπους⁵⁸ οι εργαζόμενοι θεώρησαν ότι, αφού δεν περιγράφεται λεπτομερώς στον Κανονισμό η διαδικασία αξιοποίησής τους, πρέπει να τα εξετάσουν οι ίδιοι για τον σκοπό αυτό, με αποτέλεσμα να τίθεται δυνητικά εν αμφιβόλω το αδιάβλητο αυτής της διαδικασίας. Ερωτήματα για το αδιάβλητο της διαδικασίας τίθενται και στην περίπτωση των φιλοξενούμενων που δεν γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα, αφού συμπληρώνουν τα ερωτηματολόγια με τη βοήθεια των ίδιων των στελεχών

⁵⁶π.χ. ο νέος δείκτης που τέθηκε στον Ξενώνα του Δήμου Λαρισαίων, ο οποίος αυξήθηκε από 160 σε 250 ωφελούμενα άτομα, δεν φαίνεται επιτεύξιμος

⁵⁷ήτοι τους Ξενώνες των Δήμων Αθηναίων, Λαρισαίων, Πατρέων και Ηρακλείου

⁵⁸ήτοι σε αυτούς των Δήμων Πειραιώς, Θεσσαλονίκης και Μυτιλήνης

των οποίων οι υπηρεσίες αξιολογούνται. Περαιτέρω, ενώ καταγράφεται η κίνηση του Ξενώνα και οι πραγματοποιούμενες συνεδρίες και δικτυώσεις, η προβλεπόμενη από τον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας αξιολόγηση των υπηρεσιών του Ξενώνα από τα στελέχη τους έχει μάλλον ποσοτικό παρά ποιοτικό χαρακτήρα, αφού περιορίζεται στην καταγραφή των παραδοτέων που απαιτούνται για την υλοποίηση του έργου, ενώ, εξάλλου, οι συζητήσεις σε συναντήσεις των στελεχών σχετικά με θέματα που αφορούν στη λειτουργία τους έχουν άτυπο χαρακτήρα και δεν καταλήγουν σε κάποια τυπική αξιολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών.

43. Τέλος, δεν προκύπτει ότι υφίσταται τυποποιημένη διαδικασία αξιοποίησης των follow – up (βλ. ανωτέρω παρ. 29) για τον επανασχεδιασμό και τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Ενδεικτικό της έλλειψης αυτής είναι ότι στον μεν Ξενώνα του Δήμου Θεσσαλονίκης δεν τηρήθηκε αρχείο για την εξέλιξη των ωφελουμένων στον χρόνο αλλά η αντίληψη του προσωπικού είναι ότι στις περισσότερες περιπτώσεις αυτή ήταν θετική, στον δε Ξενώνα του Δήμου Αθηναίων η πληροφόρηση προς την Ομάδα Ελέγχου αφορούσε στη «βελτίωση ή μη» των περιπτώσεων που παρακολουθήθηκαν, καταγράφοντας θετική εξέλιξη για το σύνολο των ωφελουμένων.

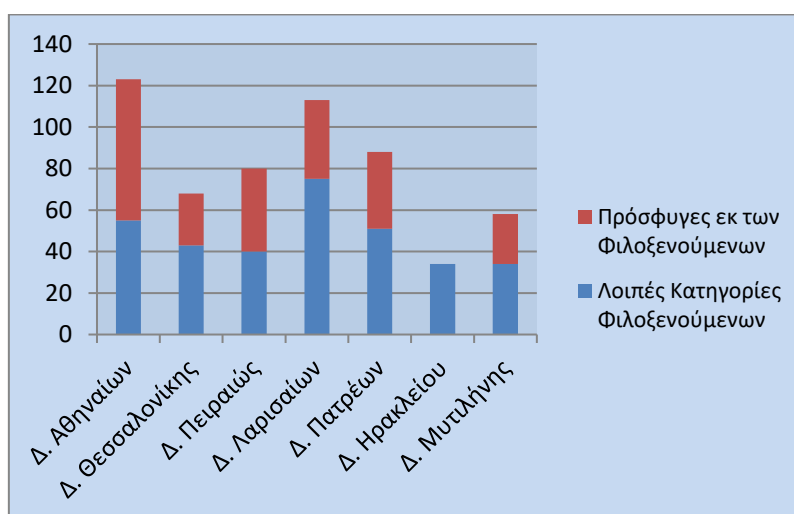
VII

Η διεύρυνση του πληθυσμού που εξυπηρετείται από τους Ξενώνες ώστε να συμπεριλάβει τα θύματα πολλαπλών διακρίσεων δημιούργησε πρόσθετες ανάγκες.

44. Με τον ν. 4604/2019 προβλέφθηκε και ρητά η διεύρυνση του δικτύου των δομών φιλοξενίας της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας για να συμπεριλάβει εκτός από τις γυναίκες - θύματα έμφυλης βίας και τις γυναίκες - θύματα πολλαπλών διακρίσεων, ήτοι πρόσφυγες, ΑμΕΑ, μονογονείς, άστεγες, άνεργες, οι οποίες επίσης εμπίπτουν στο προστατευτικό πεδίο της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (βλ. άρθρο 1 παρ. 1 εδ. β' της Σύμβασης).

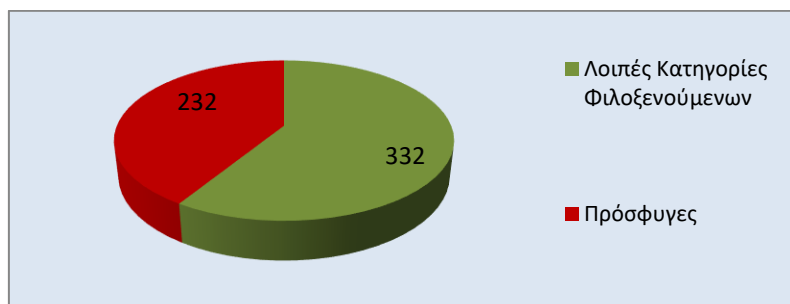
45. Η διεύρυνση αυτή αποφασίσθηκε ενόψει της ιδιαίτερα περιορισμένης χρήσης των Ξενώνων από τα θύματα της έμφυλης βίας, με αποτέλεσμα να διατρέχουν τον κίνδυνο της απένταξης από τα οικεία Επιχειρησιακά Προγράμματα, αφού ήταν δυσχερής η επίτευξη των τεθέντων, στο πλαίσιο τους, ποσοτικών στόχων (βλ. ανωτέρω παρ 40). Δημιουργήθηκε, έτσι, ένα δίκτυο «δύο χρήσεων», στο οποίο κατανέμονται περίπου εξίσου οι θέσεις μεταξύ θυμάτων έμφυλης βίας και φιλοξενούμενων των νέων κατηγοριών

ωφελομένων, κατά κύριο λόγο προσφύγων, όμως, παρά τη διεύρυνση αυτήν, εξακολουθεί να αξιοποιείται περίπου μόνο το ήμισυ των διαθέσιμων θέσεων φιλοξενίας (βλ. ανωτέρω παρ. 11). Η εικόνα των φιλοξενούμενων (γυναικών και παιδιών, παλαιών και νέων εισαγωγών) σε καθέναν από τους ελεγχόμενους Ξενώνες κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2018 έως 31.12.2020, με ξεχωριστή αναφορά στις γυναίκες – πρόσφυγες και τα παιδιά τους, όπως η εικόνα αυτή διαγράφεται με βάση τα στοιχεία της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α.), είναι ιδιαίτερα διαφωτιστική για τη συνύπαρξη των θυμάτων έμφυλης βίας και των νέων κατηγοριών ωφελομένων στο δίκτυο των Ξενώνων και παρουσιάζεται στο γράφημα κατωτέρω:

Γράφημα 4: Η σύνθεση των φιλοξενούμενων (γυναικών και παιδιών, παλαιών και νέων εισαγωγών) σε καθέναν από τους ελεγχόμενους Ξενώνες κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2018 ως 31.12.2020, όπως αυτή προκύπτει από τα στοιχεία της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης.

Στο γράφημα που ακολουθεί, παρουσιάζεται η συνολική εικόνα της σύνθεσης των φιλοξενούμενων των ελεγχόμενων Ξενώνων (γυναικών και παιδιών, παλαιών και νέων εισαγωγών) για το χρονικό διάστημα από 1.1.2018 έως 31.12.2020, όπως αυτή προκύπτει από τα στοιχεία της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης:

Γράφημα 5: Η συνολική εικόνα της σύνθεσης των φιλοξενούμενων στους ελεγχόμενους Ξενώνες (γυναικών και παιδιών, παλαιών και νέων εισαγωγών) κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2018 ως 31.12.2020, όπως αυτή προκύπτει από τα στοιχεία της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης.

46. Με τη διεύρυνση των κατηγοριών των φιλοξενούμενων, οι Ξενώνες χρειάστηκε να ανταπεξέλθουν στις διαφορετικές ανάγκες που αφορούν στις νέες κατηγορίες ωφελουμένων, οι οποίες συνήθως χρειάζονται περισσότερη κοινωνική και νομική υποστήριξη καθώς και συνδρομή για τη διεκπεραίωση διοικητικών υποθέσεων που τις αφορούν (π.χ. χορήγηση ασύλου) και σε μικρότερο βαθμό ψυχολογική υποστήριξη και ενδυνάμωση, που συνήθως χρειάζονται τα θύματα έμφυλης βίας.

47. Ειδικότερα, ο έλεγχος έδειξε ότι το προβλεπόμενο από τον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας χρονικό διάστημα παραμονής των ωφελούμενων γυναικών στον Ξενώνα (ήτοι τρεις μήνες, με δυνατότητα παράτασης για άλλους τρεις) συχνά δεν επαρκεί στην περίπτωση των προσφύγων, λόγω των χρονοβόρων διαδικασιών για την χορήγηση ασύλου ή την προώθηση σε άλλες χώρες, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις η μακροχρόνια παραμονή των γυναικών αυτών στους Ξενώνες μπορεί να οδηγήσει σε φαινόμενα ιδρυματοποίησης (παραίτηση, δυσκολίες στη συμβίωση με τις λοιπές φιλοξενούμενες), όπως παρατηρήθηκε στους Ξενώνες των Δήμων Αθηναίων και Πειραιώς.

48. Περαιτέρω, ο έλεγχος έδειξε ότι στον Δήμο Μυτιλήνης το Δημοτικό Συμβούλιο περιόρισε, με απόφασή του⁵⁹, την φιλοξενία των προσφύγων στον Ξενώνα του Δήμου μόνο σε έκτακτες και κατεπείγουσες περιπτώσεις (κατά την κρίση του επιστημονικού προσωπικού του Ξενώνα) και για μέγιστο χρονικό διάστημα δύο ημερών, σε μία προσπάθεια αποσυμφόρησης του νησιού, γεγονός που καθιστά πιθανή την αποτροπή της υποβολής αιτημάτων φιλοξενίας από πρόσφυγες⁶⁰.

⁵⁹ Πρόκειται για την 503/16.7.2018 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Λέσβου.

⁶⁰ Με δεδομένο ότι ο προσφυγικός πληθυσμός του νησιού ανήλθε κατά καιρούς σε 20.000, ενώ στον Ξενώνα του Δήμου Μυτιλήνης φιλοξενήθηκαν μόλις 27 άτομα καθ' όλο το ελεγχόμενο χρονικό διάστημα (1.1.2018 – 31.12.2020), παρίσταται ιδιαίτερα πιθανό ότι η εν λόγω απόφαση λειτούργησε αποτρεπτικά αναφορικά με την υποβολή αιτημάτων φιλοξενίας από γυναίκες πρόσφυγες.

49. Τέλος, ο έλεγχος ανέδειξε ελλείψεις στη διερμηνεία που απαιτείται για τις ανάγκες των γυναικών προσφύγων, για την οποία επιστρατεύεται το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας⁶¹, που παρέχει διερμηνεία σε όλες τις δομές του δικτύου της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας (σε κάποιες περιφερειακές δομές⁶² τηλεφωνική και όχι διά ζώσης), η οποία περιορίζεται σε ώρες γραφείου (9:00 – 17:00), με αποτέλεσμα να μην επαρκεί για την αντιμετώπιση επείγουσών καταστάσεων που ανακύπτουν σε ώρες εκτός του ανωτέρω ωραρίου.

⁶¹ Συνδρομή στις ανάγκες διερμηνείας του δικτύου της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας παρέχει και η μη κυβερνητική οργάνωση «ΜΕΤΑΔΡΑΣΗ».

⁶² π.χ. στον Ξενώνα του Δήμου Μυτιλήνης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Συμπεράσματα

50. Ο έλεγχος έδειξε ότι οι Ξενώνες εντάσσονται σε ένα προστατευτικό δίκτυο στο οποίο επιχειρείται η ολιστική και οριστική αντιμετώπιση των περιπτώσεων έμφυλης βίας σε περιόδους κρίσης, από εξειδικευμένα στελέχη, και, παρόλο που πλήττονται από οργανωτικές αδυναμίες και ελλείψεις σε προσωπικό, κτιριακή υποδομή και υλικοτεχνικό εξοπλισμό, παρέχουν με σχετική επάρκεια τις υπηρεσίες αυτές, χάρη και στις φιλότιμες προσπάθειες του προσωπικού τους.

51. Όμως, η αποτελεσματική λειτουργία των εν λόγω δομών δεν πρέπει να στηρίζεται τόσο στην προσωπικότητα και την εργατικότητα του εκάστοτε ανθρώπινου δυναμικού των Ξενώνων (που από μόνες τους αποτελούν, βεβαίως, αναγκαίο αλλά όχι ικανό παράγοντα για την επιτυχία τους), αλλά στην άρτια οργάνωση και εποπτεία τους, καθώς και την αξιολόγηση και τον ανασχεδιασμό των υπηρεσιών τους ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες, παράγοντες που διασφαλίζουν την επιχειρησιακή τους συνέχεια, την ποιότητα των υπηρεσιών τους και την εν γένει αποτελεσματικότητά τους, ανεξάρτητα από πρόσωπα.

52. Το νομικό πλαίσιο που αφορά στη λειτουργία των Ξενώνων (και ιδιαίτερα ο ν. 4604/2019 και ο Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας τους) αν και είναι σύμφωνο με τα οριζόμενα στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και τα διεθνή πρότυπα⁶³, όμως δεν είναι πλήρες, αφού ελλείπουν ρυθμίσεις που αφορούν στη διασφάλιση της ποιότητας των υπηρεσιών τους.

53. Ειδικότερα, ελλείπουν ρυθμίσεις που να αφορούν σε στοχοθεσία με κατάλληλους ποιοτικούς (και όχι μόνο ποσοτικούς) στόχους για την παρακολούθηση και αξιολόγηση του έργου των Ξενώνων και εκτός του πλαισίου των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από τα οποία χρηματοδοτούνται (βλ. ανωτέρω παρ. 40), σε διαδικασία αξιολόγησης των στελεχών τους (βλ. ανωτέρω παρ. 30), σε διαδικασία αξιοποίησης των follow – up (βλ. ανωτέρω παρ. 43), στην ουσιαστική αξιολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών από τους εργαζόμενους σε αυτούς και, τέλος, σε διαδικασίες αξιοποίησης των αξιολογήσεων των ίδιων υπηρεσιών τόσο από τους εργαζόμενους όσο και από τις ωφελούμενες (βλ. ανωτέρω παρ. 42).

⁶³ Βλ. π.χ. τη Διακήρυξη εναντίον της Βίας κατά των Γυναικών της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ (1993), τη σύσταση της Επιτροπής των Υπουργών των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης Rec (2002)5 για την προστασία των γυναικών κατά της βίας, τη 19(1992) γενική σύσταση της Επιτροπής CEDAW (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women) του ΟΗΕ.

54. Περαιτέρω, φαίνεται ότι οι οικείοι Δήμοι αντιμετωπίζουν τους Ξενώνες ως συγχρηματοδοτούμενο έργο, που πρέπει να υλοποιηθεί με βάση τους όρους της σχετικής Πράξης ένταξης και να παρακολουθείται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα στο οποίο εντάσσεται, και όχι ως Υπηρεσία, που πρέπει να εποπτεύσουν ουσιαστικά και να μεριμνήσουν για την ποιότητα του έργου της.

55. Τέλος, επισημαίνεται ότι, εκτός από τους Ξενώνες που περιλαμβάνονται στο δίκτυο της ως άνω αρμόδιας Γενικής Γραμματείας, ξενώνες φιλοξενίας γυναικών λειτουργούν στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη υπό την αιγίδα του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, στο οποίο, καίτοι δεν συμπεριλαμβάνεται στους ελεγχόμενους φορείς, πρέπει να κοινοποιηθεί η παρούσα έκθεση, προκειμένου να αξιοποιήσει όσα πορίσματά της το αφορούν.

Συστάσεις

56. Συνιστάται στη Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων:

56.1. Να εντατικοποιήσει τις εκστρατείες ενημέρωσης για το έργο των Ξενώνων σε πανελλαδικό επίπεδο, με στόχευση στις αναδειχθείσες ως πιο αποτελεσματικές μορφές της και διασφάλιση της συνέχειάς της.

56.2. Να αναλάβει πρωτοβουλία για τη συμπλήρωση των διαπιστωθέντων κενών του νομικού πλαισίου και τη θέσπιση στόχων ποιοτικού χαρακτήρα για την αξιολόγηση των Ξενώνων, διαδικασιών ουσιαστικής αξιολόγησης των παρεχόμενων υπηρεσιών από τους εργαζόμενους σε αυτούς, διαδικασιών αξιολόγησης του προσωπικού τους καθώς και διαδικασιών αξιοποίησης των αποτελεσμάτων των follow – up και της αξιολόγησης των υπηρεσιών τους από τους εργαζόμενους και τις ωφελούμενες για τον επανασχεδιασμό των υπηρεσιών αυτών.

56.3. Να καθιερώσει τυποποιημένη διαδικασία ουσιαστικής εποπτείας των Ξενώνων σε συνεργασία και με τις οικείες Ομάδες Διοίκησης και Παρακολούθησης Έργου, καθώς και διαδικασία σχετικής ανατροφοδότησης των στελεχών των Ξενώνων.

56.4. Να επαναξιολογήσει τις ανάγκες επιμόρφωσης των στελεχών των Ξενώνων και εντατικοποιήσει τις σχετικές δράσεις σε συνεργασία με τους κατάλληλους φορείς (π.χ. Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης).

56.5. Να αξιοποιήσει τις αξιολογήσεις των παρεχόμενων υπηρεσιών από τις ωφελούμενες και τους εργαζόμενους των Ξενώνων, καθώς και τα follow –up, για τον ανασχεδιασμό των παρεχόμενων υπηρεσιών.

56.6. Να καταρτίσει επιχειρησιακό σχέδιο για την επιχειρησιακή συνέχεια των Ξενώνων σε έκτακτες περιστάσεις και να επικαιροποιεί τις παρεχόμενες σε αυτούς οδηγίες σύμφωνα με τις εκάστοτε ανακύπτουσες ανάγκες.

56.7. Να εξασφαλίσει δίκτυο διερμηνέων για τις ανάγκες των αλλοδαπών ωφελουμένων των Ξενώνων σε διερμηνεία και εκτός των ωρών γραφείου.

56.8. Να συνεργασθεί με τις αρμόδιες αρχές για την ταχύτερη διεκπεραίωση των ζητημάτων που αφορούν στις γυναίκες πρόσφυγες (π.χ. τη διαδικασία χορήγησης ασύλου) ή να αναζητήσει εναλλακτικούς τρόπους ενίσχυσής τους.

57. Συνιστάται στο Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας:

57.1. Να παρέχει συστηματική, ουσιαστική και ανελλιπή ψυχολογική εποπτεία στα στελέχη όλων των Ξενώνων.

57.2. Να παρέχει ανατροφοδότηση στα στελέχη των Ξενώνων αναφορικά με την ασκούμενη επιστημονική εποπτεία, με κοινοποίηση σε αυτά είτε των οικείων πρακτικών, είτε εγγράφων (συνοπτικών έστω) οδηγιών.

57.3. Να ενισχύσει το δίκτυο διερμηνέων με πρόβλεψη για τις ανάγκες των αλλοδαπών ωφελουμένων των Ξενώνων σε διερμηνεία και εκτός των ωρών γραφείου.

58. Συνιστάται στους Δήμους:

58.1. Να εντατικοποιήσουν τις δράσεις ενημέρωσης για το έργο των Ξενώνων σε τοπικό επίπεδο, με αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους, στόχευση στις αναδειχθείσες ως πιο αποτελεσματικές μορφές της και με αναφορά και σε ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, όπως ΑμΕΑ και ρομά.

58.2. Να αποκαταστήσουν τις διαπιστωθείσες ελλείψεις των οικείων Ξενώνων σε κτιριακή υποδομή.

58.3. Να αποκαταστήσουν τις διαπιστωθείσες ελλείψεις των οικείων Ξενώνων σε υλικοτεχνική υποδομή.

58.4. Να μεριμνήσουν για την πλήρωση των κενών θέσεων στο προσωπικό των Ξενώνων, καθώς και να προγραμματίσουν εγκαίρως την πλήρωση αυτών που επίκειται να κενωθούν στο προσεχές χρονικό διάστημα.

58.5. Να καθοδηγήσουν τους Προϊσταμένους των Διευθύνσεων Κοινωνικών Υπηρεσιών τους, που είναι Προϊστάμενοι των Ξενώνων και τις οικείες Ομάδες Διοίκησης και Παρακολούθησης Έργου για ουσιαστική εποπτεία του παρεχόμενου από τους Ξενώνες έργου και ανατροφοδότηση των στελεχών τους με κατευθύνσεις και οδηγίες.

58.6. Να ενισχύσουν και ενθαρρύνουν τη συμμετοχή του προσωπικού των Ξενώνων στις παρεχόμενες επιμορφώσεις.

58.7. Να ενεργοποιηθούν για την ουσιαστική εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Χάρτας για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες.

58.8. Να ενεργοποιηθούν οι Δημοτικές Επιτροπές Ισότητας για την ενίσχυση του έργου των οικείων Ξενώνων και την αποτελεσματική συνεργασία με την αρμόδια Γενική Γραμματεία.

58.9. Να μεριμνήσουν για την κατάρτιση επιχειρησιακού σχεδίου για την επιχειρησιακή συνέχεια των Ξενώνων σε έκτακτες περιστάσεις, όπως είναι η υγειονομική κρίση, σε συνεργασία με αυτούς και την αρμόδια Γενική Γραμματεία.

59. Συνιστάται στους Ξενώνες:

59.1. Να εντατικοποιήσουν τις δράσεις ενημέρωσης για το έργο των Ξενώνων σε τοπικό επίπεδο, με αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους, στόχευση στις αναδειχθείσες ως πιο αποτελεσματικές μορφές της και με αναφορά και σε ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, όπως ΑμΕΑ και ρομά.

59.2. Να εντατικοποιήσουν, επικαιροποιήσουν και εν γένει να ενισχύσουν τις δικτύώσεις με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς των οποίων η συνδρομή είναι αναγκαία ή χρήσιμη για την οριστική και ολιστική αντιμετώπιση της έμφυλης βίας, αλλά και από τους οποίους θα μπορούσε να εκκινήσει η διαδικασία παραπομπής σε αυτούς αιτημάτων φιλοξενίας και στήριξης, με τυποποιημένη διαδικασία καθώς και με σύναψη σχετικών πρωτοκόλλων συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένων των δικτύσεων που απαιτούνται για την επιτάχυνση διαδικασιών που αφορούν σε γυναίκες πρόσφυγες (π.χ. τη διαδικασία χορήγησης ασύλου).

59.3. Να μεριμνήσουν για τη συμμετοχή των στελεχών τους στις προσφερόμενες επιμορφώσεις.

Τον έλεγχο διενήργησαν οι Λεμονιά Χαραλαμπίδη, Επίτροπος και Βασιλική Νίνου (ΠΕ/Α), Τμηματάρχης της Υ.Ε. Ο.Τ.Α. ΙΙΙ στον Δήμο Αθηναίων, Σταυρούλα Τσάλα, Επίτροπος της Υ.Ε. Ο.Τ.Α. ΙΧ στον Δήμο Πειραιώς, Βικτωρία Ζγούβα (ΠΕ/Α) και Αθανασία Νέγρη (ΠΕ/Α), Ελεγκτές της Υπηρεσίας Επιτρόπου στην Υ.Ε. ΟΤΑ Ι Θεσσαλονίκης, Ανδρέας Ζυγούρας, Αναπλ. Επίτροπος και Αναστασία Μπούρου (ΠΕ/Α), Ελεγκτής της 2ης Υ.Ε. Π.Ε. Αχαΐας, Πολυξένη Δημάνη, Επίτροπος και Αρετή Νοτοπούλου (ΠΕ/Α), Ελεγκτής της 2ης Υ.Ε. Π.Ε. Λαρίσης, Ελευθερία Γεωργακοπούλου (ΠΕ/Α), Προϊσταμένη Τμήματος της 2ης Υ.Ε. Π.Ε. Ηρακλείου και Αικατερίνη Κουτσομούτη, Επίτροπος και Μαρία Σωτηρχέλη (ΠΕ/Α), Ζωή Μαραγκάκη (ΠΕ/Α) και Βενετία Κακανιάρη (ΠΕ/Α), Ελεγκτές της Υ.Ε. Π.Ε. Λέσβου, υπό την εποπτεία της Ευαγγελίας Ελισάβετ Κουλουμπίνη, Αντιπροέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της Μαρίας Καραπέτη, Παρέδρου και μέλους του Τμήματος Ελέγχων Ι, η οποία συνέταξε την παρούσα έκθεση.

Η παρούσα έκθεση συζητήθηκε ενώπιον του Τμήματος Ελέγχων Ι, αποτελούμενου από τους Ιωάννη Σαρμά, Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και του Τμήματος, Βιργινία Σκεύη και Κωνσταντίνο Εφεντάκη, Συμβούλους, Μαρία Καραπέτη, Ειρήνη Λιάσκα και Νικόλαο Σπανάκη, Παρέδρους, και εγκρίθηκε κατά τις από 10.12.2021 και 17.1.2022 Συνεδριάσεις του Τμήματος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

60. Μετά την αρχική έγκριση της παρούσας έκθεσης από το Τμήμα Ελέγχων Ι στη συνεδρίασή του της 15ης.11.2021, σχέδιο αυτής κοινοποιήθηκε σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Η αρμόδια Γενική Γραμματεία τοποθετήθηκε σχετικά με τα πορίσματα και τις συστάσεις του ελέγχου διά του 101489/9.12.2021 υπομνήματος της Υφυπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (βλ. Παράρτημα Ι), το δε Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας με το 791/9.12.2021 έγγραφό του (βλ. Παράρτημα ΙΙ). Περαιτέρω, στις 17.12.2021 περιήλθε στο Τμήμα Ελέγχων Ι το 269/2021/16.12.2021 έγγραφο του Δημάρχου Πειραιώς, διά του οποίου εκφράζονται οι απόψεις του Δήμου σχετικά με τα πορίσματα του ελέγχου.

61. Από τα διαλαμβανόμενα στα ανωτέρω έγγραφα προκύπτει ότι η ως άνω Γενική Γραμματεία, δεσμευόμενη σχετικά με τη λήψη υπόψη των συστάσεων και παρατηρήσεων που διατυπώθηκαν, έχει αναλάβει πρωτοβουλίες στο πλαίσιο του νέου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2021-2025, προκειμένου να αντιμετωπισθούν αδυναμίες που εντοπίστηκαν και συνδέονται ιδίως με τα ζητήματα της ενίσχυσης των δράσεων δικτύωσης των Ξενώνων, την αναβάθμιση της υλικοτεχνικής τους υποδομής, τη διεύρυνση των παρεχόμενων υπηρεσιών, την ενίσχυση των δράσεων ενημέρωσης για το έργο τους, τον εμπλουτισμό της εκπαίδευσης των στελεχών τους, την επικαιροποίηση του Κανονισμού Λειτουργίας τους ώστε να ανταποκρίνεται στις νέες απαιτήσεις, καθώς και την ανάπτυξη μίας μεθοδολογίας αποτίμησης του έργου τους με ανάδειξη των ποιοτικών και ποσοτικών τους αποτελεσμάτων και διάχυση των καλών πρακτικών. Περαιτέρω, προκύπτει ότι το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας έχει προβεί σε ενέργειες για την παροχή ψυχολογικής εποπτείας στο προσωπικό των Ξενώνων και δεσμεύεται για την υλοποίηση της σύστασης που αφορά στην παρεχόμενη διερμηνεία, σε συνεργασία και με την Επιτελική Δομή του Υπουργείου Εσωτερικών. Τέλος, προκύπτει ότι ο Δήμος Πειραιώς αποδέχεται τα πορίσματα του ελέγχου και δεσμεύεται να καταβάλλει συνεχή και αδιάλειπτη προσπάθεια για την πλήρη αποκατάσταση των θυμάτων έμφυλης βίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Αρ. Πρωτ. : 101489
Ημ/νία : 09/12/21

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
& ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ**

Ταχ. Δ/ση: Δραγατσανίου 8, 10559 Αθήνα
Τηλ. επικ.: 2144055220/221
E-mail: demographyfamily@yeka.gr

**ΠΡΟΣ: Πρόεδρο Ελεγκτικού Συνεδρίου
κ. Ιωάννη Δ. Σαρμά**

ΘΕΜΑ: ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ
Σχετ.: Το με αρ. πρωτ. 59146/18-11-2021 έγγραφό σας.

Επί του σχεδίου της Έκθεσης Ελέγχου που υιοθέτησε το Τμήμα Σας κατά τη συνεδρίαση της 15^{ης} Νοεμβρίου 2021 με τίτλο «*Έμφυλη Βία: Πόσο συμβάλλει στην αποτελεσματική προστασία των θυμάτων έμφυλης βίας η λειτουργία ξενώνων φιλοξενίας*», έχω τιμή να Σας αναφέρω τα ακόλουθα:

Ι. Όπως σημειώνεται και στο σχέδιο της Έκθεσης, στο Δίκτυο Δομών της Γενικής Γραμματείας Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων (ΓΓΔΟΠΙΦ) του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, πλην της Τηλεφωνικής Γραμμής SOS 15900 (24ωρου λειτουργίας) και των σαράντα τριών (43) Συμβουλευτικών Κέντρων, περιλαμβάνονται και δεκαεννέα (19) Ξενώνες Φιλοξενίας. Ομάδα στόχος των υπηρεσιών που παρέχονται στο Δίκτυο είναι οι γυναίκες: α) θύματα έμφυλης βίας και β) πολλαπλών διακρίσεων. Η επέκταση των υπηρεσιών του δικτύου και στις γυναίκες θύματα πολλαπλών διακρίσεων έγινε στα πλαίσια του Εθνικού Σχεδίου Δράσης Ισότητας Φύλων (ΕΣΔΙΦ) 2016-2020.

Ειδικότερα όσον αφορά στους δεκαεννέα (19) Ξενώνες Φιλοξενίας, οι εν λόγω δομές συστάθηκαν από τα ΟΤΑ α' βαθμού στα πλαίσια συγχρηματοδοτούμενων περιφερειακών προγραμμάτων.

Διανομή μέσω 'ΙΡΙΔΑ' με UID: 61b1f7a34544f5a995054849 στις 09/12/21 14:46

Στο άρθρο 26 του ν. 4604/2019 (Α'50) προβλέπεται ότι στους Ο.Τ.Α. α' βαθμού και στα νομικά πρόσωπα αυτών, μπορεί να συνιστάται οργανική μονάδα, με τον τίτλο «Ξενώνας Φιλοξενίας Κακοποιημένων Γυναϊκών», με αρμοδιότητα την παροχή ασφαλούς διαμονής σε γυναίκες-θύματα έμφυλης βίας, σε γυναίκες που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις και στα τέκνα τους μέχρι την ηλικία που προβλέπεται στον κανονισμό εσωτερικής λειτουργίας των Ξενώνων. Ο Ξενώνας υπάγεται στη διεύθυνση που ασκεί αρμοδιότητες κοινωνικής προστασίας ή κοινωνικής υπηρεσίας, όταν έχει συσταθεί στους Ο.Τ.Α. α' βαθμού και τα νομικά πρόσωπα αυτών.

Σύμφωνα με το άρθρο 30 του ίδιου νόμου, η επιστημονική εποπτεία όλου του Δικτύου, των υπηρεσιακών μονάδων και δομών, ανήκει στη ΓΓΔΟΠΙΦ, ενώ, η εποπτεία και ο έλεγχος λειτουργίας των Ξενώνων για γυναίκες θύματα βίας και πολλαπλών διακρίσεων που λειτουργούν στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) ανήκει στη Διεύθυνση Κοινωνικών Παρεμβάσεων του νομικού αυτού προσώπου και στη Διεύθυνση Υπηρεσιών ΕΚΚΑ Θεσσαλονίκης.

Ήδη από τον Ιούλιο του έτους 2020, επετεύχθη η παράταση της χρηματοδότησης του Δικτύου Δομών για τα έτη 2021-2023 από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Έτσι συνεχίζεται η λειτουργία των Ξενώνων, υπό το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο και στελέχωση και αντιμετωπίστηκε ο κίνδυνος διακοπής των υπηρεσιών τους λόγω της λήξης της συγχρηματοδότησης. Επιπλέον εξασφαλίστηκε ο αναγκαίος χρόνος για τον προγραμματισμό και την εξεύρεση κατάλληλων λύσεων για τη διατήρηση και περαιτέρω αναβάθμιση των δομών και μετά το έτος 2023. Γι'αυτό και προβλέφθηκε η εκπόνηση Μελέτης (πλάνο) βιωσιμότητας των δομών, από την οποία θα αναδειχθεί ο ενδεδειγμένος τρόπος αποσύνδεσης των Ξενώνων από την διαδικασία της συγχρηματοδότησης, προκειμένου να είναι συμβατή με τον δημοσιονομικό προγραμματισμό της χώρας, καθώς και το νέο πλαίσιο λειτουργίας τους, σύμφωνα και με τις αρχές της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης. Η Μελέτη, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα, θα υλοποιηθεί εντός του 2022. Με βάση το πόρισμα της Μελέτης Βιωσιμότητας, θα αναδιαμορφωθεί και επικαιροποιηθεί το θεσμικό πλαίσιο

Διανομή μέσω 'ΙΡΙΔΑ' με UID: 61b1f7a34544f5a995054849 στις 09/12/21 14:46

λειτουργίας των Ξενώνων, η στελέχωσή τους, η δικτύωσή τους με τους εμπλεκόμενους φορείς καθώς και οι παρεχόμενες υπηρεσίες.

II. Υπό το υφιστάμενο καθεστώς, όπως προαναφέρθηκε, η ΓΓΔΟΠΦ παρέχει το Κοινό Πλαίσιο Λειτουργίας και Δεοντολογίας των Δομών και της μεθοδολογίας προσέγγισης της συμβουλευτικής προκειμένου να εξασφαλιστεί ένα ενιαίο σύστημα παροχής υπηρεσιών στο Δίκτυο των Δομών.

Περαιτέρω, το Δίκτυο συντονίζεται και εποπτεύεται μέσω της Επιτελικής Ομάδας Συντονισμού (ΕΟΣ), η οποία συστάθηκε με την υπ' αρ. 725/19-4-2016 Απόφαση Σύστασης Επιτελικής Ομάδας Συντονισμού της Γενικής Γραμματέως Ισότητας και συγκροτήθηκε με την υπ' αρ. 1048/13-6-2016 (ΑΔΑ: ΩΘΑΒ465ΦΘΕ- 8Ε8) Απόφαση της Γενικής Γραμματέως Ισότητας των Φύλων. Στην Επιτελική Ομάδα Συντονισμού, εκτός από στελέχη της ΓΓΔΟΠΦ, συμμετέχουν εκπρόσωποι από όλους τους συναρμόδιους στο Έργο φορείς όπως το ΚΕΘΙ, την ΕΕΤΑΑ, την Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ, το ΕΚΔΔΑ (Α.Π: 316/05/05/2021, ΑΔΑ: 6ΨΠΗ46ΜΤΛ6-Χ95 Απόφαση). Σκοπός του έργου της ΕΟΣ είναι η αποτελεσματική εφαρμογή πολιτικών για θέματα καταπολέμησης της έμφυλης βίας ή/ και πολλαπλών διακρίσεων, η εξασφάλιση της ποιότητας της λειτουργίας των Δομών, καθώς και τη διευθέτηση τυχόν θεμάτων που προκύπτουν κατά τη διάρκεια λειτουργίας των Δομών. Κατά τις συνεδριάσεις της ΕΟΣ εξετάζονται τα θέματα λειτουργίας και δικτύωσης των δομών, καθώς και διαχείρισης των περιστατικών και λαμβάνονται από τους εμπλεκόμενους φορείς σχετικές αποφάσεις, ενώ δίδονται οδηγίες στα στελέχη των εμπλεκόμενων υπηρεσιών. Υπ' αυτήν την έννοια και μέσω της ΕΟΣ, ασκείται ουσιαστική εποπτεία και έλεγχος της λειτουργίας των Ξενώνων.

Επιπλέον, η ΕΕΤΑΑ, ως δικαιούχος φορέας με την αρμοδιότητα του «Συντονιστή Δικαιούχου» κατά την έναρξη του Έργου, μεταξύ των δράσεων που είχε αναλάβει ήταν και η δημιουργία «Οδηγού Δικτύωσης» των δομών που δραστηριοποιούνται στην αντιμετώπιση και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών. Ο «Οδηγός Δικτύωσης» στοχεύει στην δημιουργία ενός δικτύου, μέσω του οποίου παρέχεται η δυνατότητα για την καλύτερη στήριξη όλων των δομών και για την διευκόλυνση και ταυτόχρονη ενίσχυση της λειτουργίας τους. Επικαιροποιημένο κεφάλαιο του Οδηγού Δικτύωσης περιλαμβάνεται στον «Οδηγό

Διανομή μέσω 'ΙΡΙΔΑ' με UID: 61b1f7a34544f5a995054849 στις 09/12/21 14:46

Συμβουλευτικής για την Βία» που εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Υποέργου 3 «Εκπόνηση ή / και επικαιροποίηση εργαλείων και διοικητικών/προτυποποιημένων εγγράφων λειτουργίας των δομών και παρακολούθηση της εφαρμογής τους» στο πλαίσιο της Πράξης «Οριζόντιες Παρεμβάσεις Εθνικής Εμβέλειας για την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών» με ΟΠΣ 5000490 του Ε.Π. «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα 2014-2020».

Η επικοινωνία της ΓΓΔΟΠΙΦ με τους Ξενώνες γίνεται μέσω σταθερών προσώπων αναφοράς εκατέρωθεν, ενώ εκδίδονται και εγκύκλιοι της ΓΓΔΟΠΙΦ προς τις δομές και ορίζονται υπεύθυνοι επικοινωνίας ανάλογα με το θέμα. (π.χ. υπ'αριθμ. 19135/15-4-2020 εγκύκλιος ΓΓΔΟΠΙΦ προς Ξενώνες).

Η δικτύωση των δομών του Δικτύου της ΓΓΔΟΠΙΦ με άλλους εμπλεκόμενους φορείς πραγματοποιείται και με Πρωτόκολλα συνεργασίας (όπως με το Χαμόγελο του Παιδιού), στα οποία προβλέπεται συγκεκριμένη διαδικασία συνεργασίας των μερών. Ειδικά δε για την αντιμετώπιση των αναγκών που δημιουργήθηκαν με την επέκταση της παροχής των υπηρεσιών και στις γυναίκες θύματα πολλαπλών διακρίσεων, η ΓΓΔΟΠΙΦ έχει τον συντονισμό δράσεων των συναρμόδιων κρατικών φορέων για την παροχή υπηρεσιών σε ευάλωτες ομάδες του προσφυγικού/μεταναστευτικού πληθυσμού με τη βοήθεια διερμηνείας, μέσω του ΚΕΘΙ. Επιπλέον υπάρχουν Πρωτόκολλα Συνεργασίας με την UNICEF, με την Ύπατη Αρμοσσία, καθώς και με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ), με το οποία επιτυγχάνεται η συμφωνία και η συνεργασία των επιμέρους μερών επί ενός κοινού πλαισίου διαδικασιών εντοπισμού, παραπομπής, φιλοξενίας και στήριξης των γυναικών αυτών και των παιδιών τους που θα καταστεί γνωστό και προσβάσιμο σε όλους/όλες τους/τις επαγγελματίες που λειτουργούν στο πεδίο της προσφυγικής κρίσης στο πλαίσιο της δημόσιας διοίκησης, της τοπικής αυτοδιοίκησης και των μη κυβερνητικών οργανώσεων. Παράλληλα, η ΓΓΟΠΙΦ συνεργάζεται με πλήθος δημόσιων φορέων, ΜΚΟ και διεθνών οργανισμών για την προστασία των γυναικών προσφύγων.

Με βάση λοιπόν τα ανωτέρω, είναι λεκτέα τα εξής:

- *Αναφορικά με τα Πορίσματα I και II του Ελέγχου, σε σχέση με τον αριθμό των αιτημάτων φιλοξενίας στους Ξενώνες :*

Διανομή μέσω 'ΙΡΙΔΑ' με UID: 61b1f7a34544f5a995054849 στις 09/12/21 14:46

Η παροχή των υπηρεσιών στις δομές του δικτύου στηρίζεται, μεταξύ άλλων, στην αρχή της αυτόβουλης συγκατάθεσης του θύματος και έχει ως στόχο την ενδυνάμωση του και την επανάκτηση της αυτοεκτίμησής του, ώστε να μπορέσει να αναλάβει την ευθύνη της επαγγελματικής, προσωπικής κα οικογενειακής του ζωής και να πάρει το ίδιο τις καλύτερες αποφάσεις για το μέλλον. Οι εξυπηρετούμενες ενημερώνονται για τις παρεχόμενες υπηρεσίες του Δικτύου και τη δυνατότητα φιλοξενίας τους σε Ξενώνα, τόσο από τα στελέχη των Συμβουλευτικών Κέντρων, όσο και από τα αστυνομικά τμήματα στα οποία απευθύνονται (βάση του άρθρου 21 παρ. 2 του ν. 3500/2006), ωστόσο τελικά οι ίδιες αποφασίζουν εάν θα αιτηθούν την εισαγωγή τους. Επιπλέον, στην περίοδο της υγειονομικής κρίσης, η ΓΓΔΟΠΙΦ λειτούργησε και έκτακτα καταλύματα φιλοξενίας για να καλύψει έκτακτες ανάγκες απομάκρυνσης των θυμάτων και των παιδιών τους από την οικογενειακή τους στέγη μέχρι την ολοκλήρωση του απαιτούμενου υγειονομικού έλεγχου, προκειμένου να διασφαλίσει πληρέστερα την υγεία τόσο των φιλοξενούμενων και των αιτουσών φιλοξενία, όσο και των στελεχών των Ξενώνων. Ακόμη όμως και στις περιπτώσεις αυτές, μετά το πέρας της διαμονής τους στα έκτακτα καταλύματα, οι φιλοξενούμενες, πολλές φορές, είχαν ανεύρει εναλλακτική λύση για την στέγαση και τη διαμονή τους και δεν επέλεξαν την εισαγωγή τους σε Ξενώνα. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ο μεγαλύτερος αριθμός των αιτημάτων στα Συμβουλευτικά Κέντρα, κατά το ελεγχόμενο χρονικό διάστημα, αφορούσε ψυχοκοινωνική στήριξη και όχι φιλοξενία.

Σε κάθε περίπτωση, στο Πόρισμα γίνεται λόγος για περιορισμένη κάλυψη της χωρητικότητας των Ξενώνων και περιορισμένη χρήση των υπηρεσιών τους, με βάση τα στοιχεία των νέων καθ'έτος εισαγωγών, χωρίς να συνυπολογίζονται και οι γυναίκες που ήδη φιλοξενούνταν στις δομές, δηλαδή δεν υπολογίστηκε ο πραγματικός συνολικός καθ'έτος αριθμός φιλοξενούμενων. Ενδεικτικά, σημειώνεται το εξής: Στην σελ. 9 του Σχεδίου της Έκθεσης (παρ. 11), στο παρατιθέμενο γράφημα φαίνεται ότι στον Ξενώνα του Δήμου Μυτιλήνης, για την τριετία 2018-2020, φιλοξενήθηκαν 27 γυναίκες (με βάση τις νέες εισαγωγές καθ'έτος όπως αποτυπώνονται στο σχετικό γράφημα). Από την μελέτη, όμως, των συγκεντρωτικών στοιχείων της ΕΕΤΑΑ, όπως αυτές αποτυπώνονται στο συνυποβαλλόμενο ηλεκτρονικό αρχείο (excel),

Διανομή μέσω 'ΙΡΙΔΑ' με UID: 61b1f7a34544f5a995054849 στις 09/12/21 14:46

προκύπτει ότι ο πραγματικός αριθμός των φιλοξενουμένων για την αντίστοιχη τριετία είναι 71 άτομα!

Υπ'αυτήν την έννοια, για την αποτύπωση της ακριβέστερης εικόνας της έκτασης της χρήσης των παρεχόμενων από τις δομές φιλοξενίας υπηρεσιών και της ποιοτικής και ποσοτικής αποτελεσματικότητας αυτών, πρέπει να συνεκτιμώνται όλοι οι διαθέσιμοι δείκτες και όχι μεμονωμένα οι νέες κατ'έτος εισαγωγές ή η σύγκριση αυτών με τα νέα κατ'έτος αιτήματα προς τα Συμβουλευτικά Κέντρα.

- *Αναφορικά με το θέμα της Δικτύωσης των Ξενώνων με τους άμεσα εμπλεκόμενους φορείς στην αντιμετώπιση της έμφυλης βίας:*

Από τα ανωτέρω παρατιθέμενα προκύπτει ότι υπό το ισχύον καθεστώς λειτουργίας των Ξενώνων υφίσταται ένα τυποποιημένο πλαίσιο δικτύωσης (Οδηγός Δικτύωσης, Οδηγός Συμβουλευτικής για τη Βία, Πρωτόκολλα Συνεργασίας με εμπλεκόμενους φορείς, οδηγίες και αποφάσεις ΕΟΣ και εγκύκλιοι ΓΓΔΟΠΙΦ) ενώ στους εμπλεκόμενους φορείς έχουν οριστεί πρόσωπα αναφοράς για την διαχείριση και επίλυση προβλημάτων για τα περιστατικά έμφυλης βίας ή και πολλαπλών διακρίσεων. Το εν λόγω πλαίσιο δικτύωσης σχεδιάζεται να ενισχυθεί και βελτιωθεί μέσω των στοχευμένων δράσεων που προβλέπονται στο νέο ΕΣΔΙΦ (Δράση 1.3.1: Υποστήριξη συντονισμού και δικτύωσης δομών - Σύνταξη ενημερωτικών δελτίων σε περιοδική βάση για τις δράσεις που υλοποιούνται από την ΚΥ της ΓΓΔΟΠΙΦ και το Δίκτυο Δομών - Παροχή πληροφοριακού υλικού - Διοργάνωση συναντήσεων – εργαστηρίων - Επιμόρφωση στελεχών του Δικτύου Δομών, της ΓΓΔΟΠΙΦ και του ΚΕΘΙ στο εργαλείο της βάσης δεδομένων, στην ποινική διαμεσολάβηση και στα προγράμματα για θύτες που υλοποιούνται στην Ελλάδα και πανευρωπαϊκά. - Επιμορφωτικό πρόγραμμα δια βίου εκπαίδευσης των στελεχών του Δικτύου Δομών, της ΓΓΔΟΠΙΦ και του ΚΕΘΙ στο πλαίσιο της κοινωνικής θεωρίας φύλου - δράσεις για την κατάρτιση του ιατρικού προσωπικού, κοινωνικών λειτουργών, του προσωπικού των δομών της ΓΓΔΟΠΙΦ και της αστυνομίας για τις μεθόδους αντιμετώπισης της βίας κατά των γυναικών που είναι ΑμΕΑ σε συνεργασία με το ΚΕΘΙ και το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ) - δημιουργία πρωτοκόλλων και κανόνων δεοντολογίας για τους/τις

Διανομή μέσω 'ΙΡΙΔΑ' με UID: 61b1f7a34544f5a995054849 στις 09/12/21 14:46

επαγγελματίες που φροντίζουν και υποστηρίζουν γυναίκες με αναπηρία με στόχο την πρόληψη της έμφυλης βίας και της κακοποίησης σε συνεργασία με την ΕΣΑΜΕ.

- *Αναφορικά με την παραδοχή του ελέγχου ότι (παρ. 20) δεν υπήρχε εκ των προτέρων διαμορφωμένο επιχειρησιακό σχέδιο που να διασφαλίζει την επιχειρησιακή συνέχεια των ελεγχόμενων Ξενώνων σε έκτακτες περιστάσεις, όπως η υγειονομική κρίση, την οποία διαχειρίστηκαν αποσπασματικά ακολουθώντας οδηγίες της αρμόδιας ΓΓΔΟΠΙΦ, με αποτέλεσμα να μην διασφαλίζεται πάντοτε η υγεία των ωφελουμένων:*

Στον υφιστάμενο Κανονισμό Λειτουργίας των Ξενώνων ρυθμίζονται οι περιπτώσεις έκτακτης φιλοξενίας σε χώρους επείγουσας φιλοξενίας, κατά τρόπο που να διασφαλίζεται όσο το δυνατόν περισσότερο η υγεία των φιλοξενουμένων και των στελεχών. Επίσης, όπως προκύπτει από τα Ενημερωτικά Δελτία της ΓΓΔΟΠΙΦ, κατά τις περιόδους επιβολής των περιοριστικών μέτρων κυκλοφορίας για την αντιμετώπιση της πανδημίας και με βάση τις εγκυκλίους της ΓΓΔΟΠΙΦ και τις οδηγίες του ΕΟΔΥ, εφαρμόστηκε το μέτρο της φιλοξενίας σε έκτακτα και προσωρινά καταλύματα και εξασφαλίστηκε η συνεχής λειτουργία των Ξενώνων και η προστασία της υγείας των στελεχών και των φιλοξενουμένων. Είναι βέβαιο, όμως, ότι η εμπειρία από την πανδημία θα αξιοποιηθεί και με βάση το πόρισμα της Μελέτης Βιωσιμότητας, στο αναδιαμορφωμένο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των Ξενώνων, θα προβλεφθεί πιο συνεκτικό και ολοκληρωμένο σχέδιο για την αντιμετώπιση έκτακτων περιπτώσεων.

- *Αναφορικά με την κτιριακή και υλικοτεχνική υποδομή των Ξενώνων:*

Η ΓΓΔΟΠΙΦ, με στόχο την αναβάθμιση των υποδομών του Δικτύου έχει εντάξει στο νέο ΕΣΔΙΦ, την στοχευμένη Δράση με αριθμ. 1.3.2: «Αναβάθμιση υποδομών και υπηρεσιών του Δικτύου Δομών», με στόχο την αναβάθμιση του τεχνολογικού εξοπλισμού των δομών του Δικτύου, την υποστήριξη με νέες ψηφιακές πλατφόρμες και εφαρμογές, καθώς και την επικαιροποίηση-αναβάθμιση της βάσης δεδομένων για την συλλογή στατιστικών στοιχείων.

- *Αναφορικά με το με στοιχεία IV Πόρισμα για ελλείψεις στις υπηρεσίες που παρέχονται στα θύματα έμφυλης βίας:*

Διανομή μέσω 'ΙΡΙΔΑ' με UID: 61b1f7a34544f5a995054849 στις 09/12/21 14:46

Σημειώνεται ότι οι γυναίκες θύματα έμφυλης βίας ή / και πολλαπλών διακρίσεων που απευθύνονται στο δίκτυο δομών της ΓΓΔΟΠΙΓ για στήριξη και βοήθεια λαμβάνουν ένα πλέγμα υπηρεσιών ψυχολογικής, κοινωνικής, εργασιακής στήριξης από τα Συμβουλευτικά Κέντρα και τους Ξενώνες. Ειδικότερα τα στελέχη των Συμβουλευτικών Κέντρων παρέχουν στις ωφελούμενες κοινωνική, ψυχολογική, νομική και εργασιακή στήριξη (με την οπτική του φύλου), παραπομπή ή συνοδεία -όποτε αυτό απαιτείται- σε ξενώνες φιλοξενίας, στις αστυνομικές και εισαγγελικές αρχές, στο δικαστήριο, σε νοσοκομεία, κέντρα υγείας, κέντρα ψυχικής υγείας, σε φορείς αρμόδιους για προνοιακά ή άλλα επιδόματα, σε φορείς προώθησης της απασχόλησης και επιχειρηματικότητας, σε φορείς προστασίας και στήριξης παιδιών κ.λπ., νομική βοήθεια, σε συνεργασία με τους κατά τόπον αρμόδιους δικηγορικούς συλλόγους. Στις ωφελούμενες που παραπέμπονται για φιλοξενία στους Ξενώνες και στα παιδιά τους παρέχεται ασφαλή διαμονή και σίτιση, ενώ διευκολύνονται και στην πρόσβασή τους στις υπηρεσίες υγείας και την εγγραφή των παιδιών στα σχολεία. Ταυτόχρονα, κατά τη διαμονή τους στον Ξενώνα, συνεχίζεται, ανάλογα με τις εξατομικευμένες ανάγκες κάθε ωφελούμενης και η πρόσθετη ψυχοκοινωνική υποστήριξη, εργασιακή και νομική συμβουλευτική μέσω των συμβουλευτικών κέντρων.

Αναφορικά με την νομική εκπροσώπηση των ωφελούμενων ελήφθη μέριμνα και υπεγράφησαν νέα Πρωτόκολλα Συνεργασίας με τους δικηγορικούς συλλόγους, στις περιφέρειες των οποίων υπάρχουν δομές της ΓΓΔΟΠΙΦ. Σημειώνεται ότι με εν λόγω Πρωτόκολλα καλύπτεται η νομική υποστήριξη και εκπροσώπηση των ωφελουμένων και για τις νέες διαδικασίες έκδοσης συναινετικού διαζυγίου, διαμεσολάβησης κλπ. Επομένως οι φιλοξενούμενες στους Ξενώνες, εκτός από την νομική βοήθεια του ν. 4596/2019 που παρέχεται σε πολίτες χαμηλού εισοδήματος, έχουν αυτοτελές δικαίωμα νομικής εκπροσώπησης και συμπαράστασης, ανεξαρτήτως εισοδηματικών κριτηρίων, σύμφωνα και με τις επιταγές της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης. Επιπλέον στο νέο ΕΣΔΙΦ, με σκοπό την ενίσχυση και την αξιολόγηση των παρεχόμενων στις ωφελούμενες των Ξενώνων υπηρεσιών, προβλέπεται η προσθήκη νέας υπηρεσίας συμβουλευτικής επιχειρηματικότητας, ο σχεδιασμός και εφαρμογή προγράμματος δημιουργικής απασχόλησης των παιδιών που φιλοξενούνται στους Ξενώνες Φιλοξενίας, η δημιουργία χώρων φιλικών στα παιδιά στα Συμβουλευτικά Κέντρα και η στελέχωση των Διανομή μέσω 'ΙΡΙΔΑ' με UID: 61b1f7a34544f5a995054849 στις 09/12/21 14:46

Συμβουλευτικών Κέντρων των μεγάλων αστικών κέντρων Αθήνας και Θεσσαλονίκης με 1 επιπλέον κοινωνικό/ή λειτουργό που θα εργάζεται αποκλειστικά για τη φιλοξενία των αιτουσών άσυλο και των προσφύγων γυναικών. Τέλος, επίκειται η δημιουργία εργαλείου αποτίμησης των υπηρεσιών προς ωφελούμενες από το Δίκτυο Δομών, ώστε να γίνεται έγκυρη και έγκαιρη αξιολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών και να καλύπτονται τα κενά και οι δυσλειτουργίες.

- Αναφορικά με τις εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης (Σύσταση 56.1):

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία που υπεβλήθησαν, όλες οι δράσεις ευαισθητοποίησης έχουν αξιοποιηθεί στο έπακρο από τη ΓΓΔΟΠΙΦ, και έχει ήδη σχεδιαστεί νέο έργο δημοσιότητας το οποίο περιλαμβάνει νέες καινοτόμες δράσεις, με τη χρήση του διαδικτύου και των social media, προκειμένου να αυξηθεί η επισκεψιμότητα και αναγνωρισιμότητα όλων των δομών του δικτύου και να φτάσει το «μήνυμα» σε ακόμα περισσότερες γυναίκες θύματα βίας. Βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη η διαγωνιστική διαδικασία για το νέο αυτό έργο με τίτλο «Δράσεις Ευαισθητοποίησης για τη νέα περίοδο υλοποίησης» στο πλαίσιο της πράξης: «Οριζόντιες παρεμβάσεις εθνικής εμβέλειας για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών». Σημειώνεται ότι πρόκειται για την 3^η πανελλαδική εκστρατεία ενημέρωσης που θα υλοποιηθεί. Μεμονωμένες ωστόσο δράσεις ενημέρωσης υλοποιούνται πολύ συχνά. Στην διάρκεια της πανδημίας η ΓΓΔΟΠΙΦ υλοποίησε την παραγωγή σποτ και τη μετάδοσή του από τηλεοπτικά κανάλια εθνικής εμβέλειας για την τηλεφωνική γραμμή SOS15900 με το μήνυμα «Μένουμε στο σπίτι αλλά δεν μένουμε σιωπηλές», «Μένουμε σπίτι δεν σημαίνει υπομένουμε τη βία». Επιπλέον με αφορμή την 25^η Νοέμβρη 2021 δημιουργήθηκε σποτ ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης για όλες τις δομές με τίτλο «Λέξεις μαχαίρια» απευθυνόμενο τόσο στις γυναίκες θύματα βίας, αλλά και στο ευρύτερο περιβάλλον τους, με την υπενθύμιση ότι «από ένα σημείο και έπειτα, κάποιες λέξεις γίνονται μαχαίριες».

- Αναφορικά με τα θέματα εκπαίδευσης των στελεχών (Σύσταση 56.4):

Ήδη σε συνεργασία με το ΕΚΔΔΑ (έχει υπογραφεί Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ των 2 φορέων) ετοιμάζεται νέο πρόγραμμα εκπαιδεύσεων με βάση πιο εξειδικευμένες ανάγκες που έχουν καταγραφεί. Όσον αφορά τα 2 επιμορφωτικά προγράμματα που υλοποιούνται από το Διανομή μέσω 'ΙΡΙΔΑ' με UID: 61b1f7a34544f5a995054849 στις 09/12/21 14:46

2017 : Α) «Εκπαίδευση στελεχών για την παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών σε γυναίκες θύματα κακοποίησης» και Β) «Εκπαίδευση στελεχών στη συμβουλευτική σε γυναίκες σε θέματα εργασιακής απασχόλησης» έχουν ήδη προγραμματιστεί να επαναληφθούν μέσα στο α' εξάμηνο του 2022 για τα νέα στελέχη των δομών που δεν τα έχουν παρακολουθήσει.

Εν κατακλείδι επισημαίνεται ότι στο νέο «Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα 2021-2025» στον Άξονα Προτεραιότητας 1: Πρόληψη και καταπολέμηση έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, η αναβάθμιση και ενίσχυση της λειτουργίας του Δικτύου Δομών αποτελεί βασικό στόχο με συγκεκριμένες δράσεις για την επίτευξή του. Η επικαιροποίηση των Κανονισμών Λειτουργίας και των διοικητικών εγγράφων λειτουργίας των δομών με βάση τις νέες απαιτήσεις, τα προβλήματα που έχουν εντοπιστεί και την αποκτηθείσα τεχνογνωσία αποτελεί άμεση προτεραιότητα. Προτεραιότητα αποτελεί επίσης και η ανάπτυξη μιας μεθοδολογίας αποτίμησης του δικτύου των δομών που θα στοχεύει στην ανάδειξη τόσο των ποσοτικών όσο και των ποιοτικών αποτελεσμάτων, τον εντοπισμό ισχυρών σημείων και τη διάχυση βέλτιστων πρακτικών, αλλά και τη διάγνωση αδύναμων σημείων που καθιστούν αναγκαία την έγκαιρη ανάληψη διορθωτικών ή βελτιωτικών κινήσεων. Επιπλέον μέριμνα της ΓΓΔΟΠΦ είναι να υπάρξει εγκαίρως η απαραίτητη προετοιμασία, ώστε να μπορέσουν οι δομές σε βάθος χρόνου, μετά το 2023, να χρηματοδοτηθούν σταδιακά από εθνικούς πόρους και να εξασφαλιστεί έτσι η βιωσιμότητά τους στην ελληνική επικράτεια. Για το λόγο αυτό έχει προβλεφθεί να υλοποιηθεί: «Μελέτη Μετάβασης και Βιωσιμότητας των Δομών Βίας Πρόληψης και καταπολέμησης της βίας κατά των Γυναικών». Από τη μελέτη αυτή αναμένεται να προκύψει η αναλυτική τεκμηρίωση και κοστολόγηση συγκεκριμένα ανά Δομή, με ανάλυση σε όλες τις κατηγορίες κόστους, ετησίως και με μακροπρόθεσμη πρόβλεψη, καθώς και οι προτεινόμενοι τρόποι για την κάλυψή των αναγκών αυτών. Η ΓΓΔΟΠΦ θα αξιοποιήσει τη μελέτη, προκειμένου να κάνει όλες τις ενέργειες στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς της για την ομαλή και έγκαιρη μετάβαση στη νέα πραγματικότητα μετά το τέλος και της παράτασης χρηματοδότησης του «ΕΣΠΑ 2014-2020».

Τέλος, επισημαίνεται ότι τον Φεβρουάριο του 2022 θα γίνει η πρώτη αξιολόγηση της χώρας μας επί της εφαρμογής των διατάξεων της Σύμβασης από την αρμόδιο Μηχανισμό

Διανομή μέσω 'ΙΡΙΔΑ' με UID: 61b1f7a34544f5a995054849 στις 09/12/21 14:46

Παρακολούθησης (GREVIO). Η βελτίωση και ενίσχυση του Δικτύου Δομών είναι καίριας σημασίας για την ανταπόκριση στις υποχρεώσεις της Σύμβασης και οι συστάσεις και παρατηρήσεις θα ληφθούν υπόψη.

ΜΕΤΑ ΤΙΜΗΣ

Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΜΑΡΙΑ ΣΥΡΕΓΓΕΛΑ

Διανομή μέσω 'ΙΡΙΔΑ' με UID: 61b1f7a34544f5a995054849 στις 09/12/21 14:46

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ (Κ.Ε.Θ.Ι.)

Tax. Δ/ση : Πινδάρου αρ. 2
Tax. Κώδικας: 106 71 - Αθήνα
Τηλ. Επικοινωνία: 210 3898000, 022
E-mail: kethi@kethi.gr

Ημερ/νία: 9-12-2021
Αρ. Πρωτ.: **791**

ΠΡΟΣ

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Υπόψη: Προέδρου

Ελεγκτικού Συνεδρίου,

κ. Ιωάννη Σαρμά

Email: couraudi@otenet.gr

ΘΕΜΑ: «Παρατηρήσεις επί σχεδίου Εκθέσεως Ελέγχου»

Σχετ.: Το υπ' αριθμ. πρωτ. 59147/18-11-221 έγγραφο σας

Αξιότιμοι/ες,

σε συνέχεια του από 18/11/2021 εγγράφου σας και των συστάσεών σας προς το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας, θα θέλαμε να σας αναφέρουμε τα εξής:

Ως προς τη σύσταση «57.1. Να παρέχει συστηματική, ουσιαστική και ανελλιπή ψυχολογική εποπτεία στα στελέχη όλων των Ξενώνων», θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι το ΚΕΘΙ έχει ήδη προβεί στη δημοσίευση τεσσάρων (4) μεγάλων Προσκήσεων Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος για ένταξη Ψυχολόγων στο Μητρώο Ψυχολόγων Εποπτών/τριών του ΚΕΘΙ σε πανελλαδικό επίπεδο, στο πλαίσιο των Οριζοντίων Παρεμβάσεων Εθνικής Εμβέλειας, και σύμφωνα με τα προσόντα που συμφωνήθηκαν με την αρμόδια Διαχειριστική Αρχή. Τα προσόντα αυτών των επαγγελματιών είναι αυξημένα, καθώς καλούνται να προσφέρουν την υπηρεσία ψυχολογικής εποπτείας στα στελέχη των δομών του Δικτύου της Γενικής Γραμματείας Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων (ΓΓΔΟΠΦ), οι οποίες λειτουργούν εδώ και μία δεκαετία και συνεκδοχικά, τα στελέχη τους πολλές φορές έχουν αντίστοιχη χρονικά επαγγελματική εμπειρία.

Το ΚΕΘΙ έχει αξιοποιήσει όλες/-ους τις/τους Ψυχολόγους Επόπτριες/-ες που έχουν ενταχθεί στο εν λόγω Μητρώο, αλλά υπάρχουν δομές του Δικτύου στις οποίες δεν προσφέρεται η συγκεκριμένη υπηρεσία, καθώς είτε για τις συγκεκριμένες δομές δεν υπήρξαν αιτήσεις ενδιαφέροντος είτε οι υποψήφιοι/-οι δεν πληρούσαν τα απαιτούμενα προσόντα, σύμφωνα με όσα ζητούνται από την Πρόσκληση και κατόπιν συνεννόησης με την αρμόδια ΕΥΔ.

Επίσης, σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως είναι η Περιφέρεια Αττικής, οι περισσότερες δομές είχαν καλυφθεί ως προς την παροχή ψυχολογικής εποπτείας, εν τούτοις λόγω παραίτησης των ψυχολόγων εποπτριών - για προσωπικούς λόγους, σταμάτησε αυτή η παροχή της υπηρεσίας.

Σημειώνεται ότι στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ζητήθηκε από τα στελέχη έκτακτη και επείγουσα παροχή ψυχολογικής εποπτείας, το ΚΕΘΙ ανταποκρίθηκε άμεσα πέραν της μίας συνάντησης και ανάλογα με το αίτημα του στελέχους και την πολυπλοκότητα της περίπτωσης. Το κόστος καλύφθηκε με ίδια μέσα από το ΚΕΘΙ.

Τέλος, θα θέλαμε να αναφέρουμε ότι το ΚΕΘΙ κάθε φορά προβαίνει σε αυξημένη δημοσιότητα της Πρόσκλησης Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος (ενδεικτικά, αναφέρουμε τους οικείους Συλλόγους Ψυχολόγων, στις δομές του Δικτύου, στο mailing list του ΚΕΘΙ και της ΓΓΔΟΠΦ, σε εμπλεκόμενους φορείς κλπ, πέρα από την ιστοσελίδα του φορέα και τους εμπλεκόμενους φορείς στο Έργο).

Στην παρούσα χρονική στιγμή, το ΚΕΘΙ έχει αναρτήσει για πέμπτη (5^η) φορά Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος για ένταξη στο Μητρώο με διαφοροποιημένα προσόντα, που όμως δεν σημαίνει έκπτωση στα απαιτούμενα προσόντα, κατόπιν συμφωνίας με την αρμόδια ΕΥΔ και ευελπιστούμε ότι θα έχει εν λόγω Πρόσκληση μεγαλύτερη ανταπόκριση.

Ως προς τη σύσταση «57.2. Να παρέχει ανατροφοδότηση στα στελέχη των Ξενώνων αναφορικά με την ασκούμενη επιστημονική εποπτεία, με κοινοποίηση σε αυτά είτε των οικείων πρακτικών, είτε εγγράφων (συνοπτικών έστω) οδηγιών», θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι ο ρόλος του ΚΕΘΙ, όπως περιγράφεται στο Τεχνικό Δελτίο και στην Απόφαση Υλοποίησης με Ίδια Μέσα δεν προβλέπεται να είναι ρόλος εποπτείας, δηλαδή, ρόλος με διοικητικό χαρακτήρα, αλλά ρόλος επιστημονικής παρακολούθησης της εφαρμογής του Κοινού Πλαισίου της ΓΓΔΟΠΦ, συμβουλευτικός και ρόλος παρακίνησης των στελεχών, προκειμένου να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους αποτελεσματικά και δεοντολογικά στον ωφελούμενο πληθυσμό. Για το λόγο αυτό, έχει πολύ συχνές και σχεδόν καθημερινές επικοινωνίες και συνεργασίες με τα στελέχη των δομών. Ο ρόλος του ΚΕΘΙ είναι η διαρκής στήριξη των στελεχών, η οποία έχει δυναμικό χαρακτήρα και δεν είναι δυνατόν να αποτυπωθεί υπό τη μορφή γραπτών οδηγιών.

Τέλος, ως προς τη σύσταση «57.3. Να ενισχύσει το δίκτυο διερμηνέων με πρόβλεψη για τις ανάγκες των αλλοδαπών ωφελουμένων των Ξενώνων σε διερμηνεία και εκτός των ωρών γραφείου», θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι το ΚΕΘΙ παρέχει υπηρεσίες διερμηνείας κυρίως τις ώρες γραφείου (έως τις 17:00), επειδή η απολύτως συντριπτική πλειοψηφία των αιτημάτων διερμηνείας εμπίπτει σε αυτές τις ώρες. Το επιστημονικό προσωπικό των Ξενώνων Φιλοξενίας

εργάζεται σε αυτό το ωράριο, στη διάρκεια του οποίου γίνονται οι συμβουλευτικές συνεδρίες, οι συνοδείες σε αρμόδιες υπηρεσίες, κ.λπ.

Στο χρονικό διάστημα που το ΚΕΘΙ προσφέρει υπηρεσίες διερμηνείας έχει δεχτεί ελάχιστα αιτήματα εκτός ωρών παροχής της υπηρεσίας και εκτάκτως ανταποκρίθηκε θετικά σε αυτά προσφέροντας διερμηνεία, με κάλυψη από τον τακτικό του προϋπολογισμό και κατόπιν έγκρισης της διοίκησης του ΚΕΘΙ.

Κατά την περίοδο του πρώτου lockdown (2020) αλλά και κατά τη διάρκεια του 2021, ο φαρσόφωνος και οι αραβόφωνοι διερμηνείς του ΚΕΘΙ ανταποκρίθηκαν σε αιτήματα έκτακτων διερμηνειών εκτός των ωρών παροχής της υπηρεσίας και ιδιαιτέρως σε γυναίκες οι οποίες κατά την εν λόγω περίοδο φιλοξενούνταν στα ασφαλή καταλύματα (ξενοδοχειακές μονάδες) της ΓΓΔΟΠΠΦ σε όλη την ελληνική επικράτεια.

Επίσης, θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι προγραμματίζεται από 01/01/2022 την υπηρεσία διερμηνείας να αναλάβει να παρέχει στις δομές του Δικτύου εκτός από το ΚΕΘΙ και η Επιτελική Δομή του ΥΠΕΣ. Συνεπώς το ΚΕΘΙ θα μεταφέρει αυτό το αίτημα στη συνεργαζόμενη υπηρεσία, προκειμένου να ληφθεί υπόψη στην εκ νέου οργάνωση παροχής αυτής της υπηρεσίας.

Βρισκόμαστε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε πληροφορία ή διευκρίνιση,

Με εκτίμηση,

Για το «Κέντρο Έρευνας στα Θέματα Ισότητας» (Κ.Ε.Θ.Ι.)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΔΡΑΓΑΤΣΗ 12-ΠΕΙΡΑΙΑΣ
Τ.Κ.18535
e-mail: mayor@piraeus.gov.gr

Πειραιάς, 16-12-2021
Αρ. Πρωτ.:269/2021

ΘΕΜΑ: «Παρατηρήσεις και Επισημάνσεις επί των θεμάτων που τίθενται από την Έκθεση Ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου σχετικά με την έμφυλη βία και τη λειτουργία των ξενώνων φιλοξενίας των Δήμων»

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε,

Οφείλω με την παρούσα επιστολή μου, αρχικά, να σας ζητήσω συγνώμη για την καθυστερημένη απάντησή μου, η οποία, όμως, οφείλεται στην μη έγκαιρη ενημέρωσή μου για την επιστολή σας και για τα ευρήματα του σχετικού ελέγχου που είχατε διενεργήσει αναφορικά με το ανωτέρω θέμα.

Είναι γεγονός ότι η αρμόδια υπηρεσία του Δήμου, ήτοι η Δ/ση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικών Υπηρεσιών, είναι αρκετά υποστελεχωμένη, έχοντας ένα δυσανάλογα μεγάλο και πολύ σοβαρό έργο, το οποίο προσπαθούν να φέρουν εις πέρας με το εναπομείναν προσωπικό. Αποτέλεσμα αυτού είναι η ελλιπής λειτουργία της και η μη έγκαιρη ανταπόκριση στα καθημερινά θέματα που προκύπτουν, όπως αντίστοιχα έγινε και στη δική σας επιστολή.

Έστω και καθυστερημένα, λοιπόν, είναι υποχρέωσή μου να σας συγχαρώ για την έρευνα που διεξήχθη εκ μέρους του Ελεγκτικού Συνεδρίου και για τα αποτελέσματα αυτής. Πρόκειται για ένα τόσο σημαντικό και ευαίσθητο αντικείμενο, το οποίο, δυστυχώς, στις μέρες μας έχει απασχολήσει την πλειοψηφία των Ελλήνων, καθώς τα κρούσματα έμφυλης βίας έχουν πολλαπλασιαστεί και μας απασχολούν, πλέον, καθημερινά.

Είναι ανατριχιαστικό ότι οι κλήσεις για κρούσματα έμφυλης βίας, μέσα σε έναν μόνο μήνα, όπως προκύπτει από τα διαλαμβανόμενα στην έρευνά σας, αυξήθηκαν κατά 400%, μεσοσύσης της πανδημίας. Παρόλο, που κατά τα τελευταία δύο χρόνια η αύξηση αυτών των φαινομένων έχει ξεπεράσει κάθε προηγούμενο, οι δομές που διατίθενται είναι πράγματι υποδεέστερες των συνθηκών, χωρίς να μπορούν να παρέχουν όλα τα εχέγγυα για τα θύματα αυτής και την πλήρη αποκατάστασή τους.

Ο Δήμος Πειραιά, και βάσει των αποτελεσμάτων της έρευνάς σας, προσπαθεί αξιοπρεπώς να ανταπεξέλθει σε όλα αυτά τα ακραία φαινόμενα, προφανώς όμως μπορούν να γίνουν ακόμη μεγαλύτερα βήματα μπροστά. Άλλωστε, ο εχθρός του καλού είναι το καλύτερο.

1

Διάβασα με προσοχή τις παρατηρήσεις και τα στοιχεία που μας παρείχατε και θεωρώ θετικό, όσον αφορά τη δομή του Δήμου Πειραιά, ότι έχει την 3^η μεγαλύτερη σε αποδοχή επισκεψιμότητα σε σχέση με τα αιτήματα που δεχόμαστε. Από την άλλη όμως, με προβληματίσαν ιδιαίτερα τα θέματα που προκύπτουν, τα οποία χρήζουν επίλυσης συνολικής από όλους τους φορείς που εμπλέκονται και όχι αποκλειστικά από το Δήμο, όπως και εσείς εύστοχα επισημαίνετε στις συστάσεις σας.

Συμφωνώ απόλυτα ότι πρωτίστως οι δομές αυτές θα πρέπει να συνεργάζονται διαρκώς και σε τακτά χρονικά διαστήματα με φορείς που είναι αρμόδιοι σε διάφορους τομείς που σχετίζονται με την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας. Η επικοινωνία και η συχνή ενημέρωση των θυμάτων και των ευάλωτων πληθυσμών είναι το βασικό, προκειμένου να υπάρχει η γνώση ότι υπάρχουν δομές που μπορούν να παρέχουν μέσω της φιλοξενίας τους σε αυτές, ασφάλεια, επιβίωση και αποκατάσταση σε όσο το δυνατό μεγαλύτερο βαθμό. Η συνδρομή στην καλύτερευση της ζωής ενός ανθρώπου, θύματος βίαιων καταστάσεων, είναι πραγματικά μοναδικό και ιερό. Το να καταφέρει ένας άνθρωπος να σταθεί στα πόδια του και να επιστρέψει πίσω στην καθημερινότητα του δυνατός και όσο γίνεται απαλλαγμένος από τα κατάλοιπα τέτοιων καταστάσεων είναι το σημαντικότερο που θα μπορούσαν να προσφέρουν αυτές οι δομές.

Στο Δήμο Πειραιά, αυτή ο Ξενώνας φιλοξενείται σε ένα οίκημα αρκετά παλαιό, καθώς δεν υπάρχει πληθώρα επιλογής ακινήτων στην πόλη που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για αυτό το σκοπό. Πρόκειται για ένα ιδιόκτητο ακίνητο του Δήμου, στο οποίο οι συντηρήσεις γίνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα, δυστυχώς όμως ο χώρος είναι αρκετά μικρός και η χρήση του επιφέρει συχνές φθορές. Ενδεχομένως η ύπαρξη ενός μεγαλύτερου, με έξτρα χώρους τόσο για έκτακτα περιστατικά επείγουσας φιλοξενίας, όσο και έξτρα χώρους για τη χρήση της υγιεινής των φιλοξενούμενων σε αυτούς, καθώς και πιο νέου, να ήταν το ιδανικό, όμως ο χώρος αυτός είναι ιδιοκτησία του Δήμου, με ότι θετικό μπορεί να συνεπάγεται αυτό.

Οι συντηρήσεις του χώρου είναι τακτές, δυστυχώς όμως ένα παλαιό κτίριο για να μπορεί να έχει θεαματικές αλλαγές, χρειάζονται πολλά χρήματα και ενδεχομένως και αρκετά μεγάλο διάστημα που θα πρέπει να είναι ο χώρος κλειστός, προκειμένου να γίνουν οι εργασίες αυτές, χωρίς έτσι να υπάρχει η δυνατότητα της φιλοξενίας αυτών των ανθρώπων.

Όσον αφορά την επιμόρφωση του προσωπικού, από όσο γνωρίζω, γίνεται σε πολύ τακτά χρονικά διαστήματα και όποτε δίνεται η ευκαιρία. Ενδεχομένως ο λόγος για τον οποίο κατά το ελεγχόμενο διάστημα δεν προέκυψαν στοιχεία για την επιμόρφωση των υπαλλήλων να οφείλεται στο γεγονός ότι λόγω πανδημίας, υπήρχε μια αναστολή σε τέτοιου είδους προγράμματα. Γνωρίζω όμως, ότι και κατά το παρελθόν και τώρα, που πλέον επανήλθε η κανονικότητα, κατά κάποιο τρόπο, το επιστημονικό προσωπικό του ξενώνα συμμετέχει σε επιμορφωτικά σεμινάρια ανελλιπώς, προκειμένου να μπορεί να ανταπεξέρχεται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Αξιότιμε Πρόεδρε,

Ο Ξερόνας του Δήμου Πειραιά λειτουργεί από το 2013, απασχολώντας το σύνολο του προσωπικού που του έχει εγκριθεί από την Διαχ/κή Αρχή της Περιφέρειας και τεκμηριωμένα με το μεγαλύτερο ποσοστό των φιλοξενουμένων γυναικών να έχουν αποκατασταθεί και να έχουν ομαλά ενταχθεί στην κοινότητα, βρίσκοντας εργασία και κατοικία. Εννοείται ότι χρειάζεται συνεχή προσπάθεια προκειμένου να παρέχεται εκ μέρους μας υπηρεσίες που θα επιτυγχάνουν το επιθυμητό, ήτοι την πλήρη αποκατάσταση αυτών των ταλαιπωρημένων και αδικημένων γυναικών και όσον με αφορά η προσπάθεια αυτή θα είναι συνεχής και αδιάλειπτη.

Με εκτίμηση
Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Π. ΜΩΡΑΛΗΣ